

HRVATSKI *glasnik*

Godina XXI, broj 36

8. rujna 2011.

cijena 100 Ft

Foto: MTI

Zamjenik predsjednika Vlade RM, ministar javne uprave i pravosuđa RM Tibor Navracsics i ministar znanosti, obrazovanja i športa Vlade RH Radovan Fuchs predaju na uporabu novu zgradu hrvatskog učeničkog doma i vrtića u Santovu (u pozadini János Hévízi, direktor Aktiv Kft-a, izvođača radova)

Baština, prilog Hrvatskoga glasnika I-IV Svečano predana nova zgrada hrvatskog učeničkog doma i vrtića u Santovu

Komentar

Za budućnost našeg opstanka

Ne želim reći da uvijek propuštamo bitne stvari, ali ih nekad, pomalo izgubljeni u vremenu i prostoru, u vrtlogu svakodnevnih briga našega doba, možda ne primjećujemo na odgovarajući način, ili na vrijeme. Napose, ako je riječ o dugoročnom ulaganju, koje plodove donosi u, kako nam se često čini, dalekoj budućnosti.

„Nismo gradili samo zgradu, nego slagali cigle budućnosti i našeg opstanka” – reče uz ostalo predsjednik Hrvatske državne samouprave u svečanom govoru prigodom otvorenja nove zgrade hrvatskog učeničkog doma i vrtića u Santovu. Doista, da prije godinu ili malo više dana, unatoč svim poteškoćama, posebno nedostatku potrebnih sredstava, nije bilo dovoljno političke odlučnosti, a još više vizije budućnosti hrvatskoga školstva, i Hrvata u Mađarskoj, danas ne bismo imali novu zgradu santovačkog učeničkog doma i vrtića. Kao što danas ništa ne bismo imali da 1946. godine nije bilo izražene želje i odlučnosti mjesne hrvatske zajednice da se pokrene škola s hrvatskim nastavnim jezikom, da nije bilo ustrajnosti kojom se ta zajednica desetljećima odupirala svim nasrtajima na opstojnost šokačkih Hrvata. Jedino, i samo tako santovačka hrvatska škola, kao jedna od prvih hrvatskih, i uopće narodnosnih odgojno-obrazovnih ustanova u Mađarskoj, nakon II. svjetskog rata, mogla se očuvati, održati do naših dana kao jedina u Bačkoj, i jedina od triju upočetku hrvatskih jednojezičnih, poslije dvojezičnih ustanova – uz Pečuh i Budimpeštu – u jednome malom naselju. Iznjedrivši niz naraštaja koji su nas svojim odgojno-obrazovnim, prosvjetnim radom i jačanjem nacionalne svijesti ne samo zadužili nego i osigurali opstanak i budućnost.

Nakon šest i pol desetljeća djelovanja, santovačka hrvatska ustanova ne samo da je opravdala svoje postojanje nego je svojim uspjesima, od 2000. godine u održavanju Hrvatske državne samouprave i njezinim istaknutim projektom izgradnje novog učeničkog doma i vrtića, potvrdila svoje prvenstvo za opstanak i budućnost cijele hrvatske zajednice u Mađarskoj. Nazočnošću visokih dužnosnika na svečanoj predaji i otvorenju, i potporom Republike Hrvatske te Republike Mađarske, odano joj je priznanje za postignuti uspjeh, koji može poslužiti kao primjer drugim narodnosnim zajednicama u Mađarskoj, a što su istaknuli i napisali u hrvatskim i mađarskim glasilima. Tek sada postavljamo pitanje, gdje bi nam bio kraj da smo u godinama, pa i desetljećima poslije Drugoga svjetskog rata, imali sve one mogućnosti, prava i slobode koje imamo danas, a gdje bismo stajali danas da imamo ono što je nekada postojalo, živu, brojčanu, jaku i svjesnu hrvatsku zajednicu diljem južne Mađarske, u našim naseljima od Bačke preko Baranje, Podravine i Pomurja do Gradišća i Pešte.

Kako nam svjedoči santovačka svečanost, napokon su desetljećna nastojanja santovačkih Hrvata, i hrvatske zajednice u Mađarskoj prepoznata i priznata ne samo od pripadnika hrvatske zajednice nego i dviju država, dviju vlada, Republike Hrvatske i Republike Mađarske. Zato im svima hvala, kao i svima onima bez imena, santovačkim Hrvatima, naraštajima utemeljitelja, ravnatelja, učitelja i učenika, a ne u posljednjem redu Hrvatskoj državnoj samoupravi koja je ostvarila višedesetljećni, možemo reći i stoljetni san hrvatske zajednice, da upravljanje svojom sudbinom uzme u svoje ruke.

Stipan Balatinac

„Glasnikov tjedan”

Tko može pomoći budućnost škole? U prvom redu roditelji koji svjesno upisuju djecu u nju. Koliko je to važno danas za svaku školu, toliko je to važnije za hrvatsku školu u Mađarskoj. Važni su nam svi učenici, ali nemojmo se zavaravati brojkama. One, naravno, donose

sigurnost i izgled za opstanak škole, prihod glavarine i slične stvari financijske prirode, ali ne donose ono što najviše odlikuje ili mora odlikovati školu ispred koje stoji pridjev narodnosna. Optimalno bi bilo ako narodnosna škola ima i narodnosnog učitelja, i učenika, i roditelja, tako može imati i svoju budućnost. Kod narodnosne škole, po mome dubokom uvjerenju, najvažnija je kvaliteta, i vjerodostojnost, korijeni i svijest o potrebi čuvanja i njegovanja i materinskoga jezika i hrvatske svijesti. Zadatak je to i problem s kojim se danas suočavaju hrvatske škole u Mađarskoj. Kada na završnoj svečanosti, predaji maturálnih vrpca, otvaranju nove školske godine ili na opraštanju više od sedamdeset posto programa, govorenja, recitiranja u takozvanim dvojezičnim školama – jer jednojezične ne postoje iako zakon pruža mogućnost njihova utemeljenja – biva odrađeno na nematerinskom jeziku, onda pretpostavljamo, u dobroj vjeri, kako je to stoga što u publici ima malo roditelja koji razumiju hrvatski, tek ples i pjesme, potpuno svejedno koju. Bira se put kojim se ne naglašava zadatak i uloga

škole, nego se prilagođava zaboravljajući i na ulogu i zadatak narodnosne, u našem slučaju dvojezične škole, jer u školama u kojima se hrvatski jezik predaje kao predmet, od hrvatskoga na školskim svečanostima jedva je ostalo i gubi se u magli i slovo H. Naravno, ne

želim uopćavati, ali ako ni pedagozi koji dobivaju jezični dodatak ne saobraćaju s djecom na danome materinskom jeziku, kako da ostvarimo ulogu narodnosne škole? Da u njezinu ostvarivanju itekakvu riječ može imati i đaćka samouprava i roditeljska zajednica, nije sporno. Ali ako u roditeljskoj zajednici sjede roditelji od kojih njih sedamdeset posto ne zna hrvatski, i to je problem. Jer možemo mi, primjera radi, u našem tjedniku posvetiti strani-

Kod narodnosne škole, po mome dubokom uvjerenju, najvažnija je kvaliteta, i vjerodostojnost, korijeni i svijest o potrebi čuvanja i njegovanja i materinskoga jezika i hrvatske svijesti.

ce i stranice svečanosti, a djeca o kojima pišemo neće to ni vidjeti ako im nastavnici (na roditelje jedva možemo računati jer većina ne zna hrvatski) ne pokažu ili stave na oglasnu ploču, ili školske novine. Krug je to u kojem bi svatko od nas trebao pružiti ruku drugome u zajedničkom cilju očuvanja svega onoga što još imamo dok doista ne postane prekasno.

Branka Pavić Blažetin

Sajam na starome murskom mostu

Grad Letinja kao nositelj i grad Prelog kao partner sudjeluju u provedbi projekta pod nazivom Sajam na starome mostu na Muri u sklopu IPA prekograničnog programa Mađarska–Hrvatska. U sklopu projektnih aktivnosti, 10. i 11. rujna 2011. održat će se Sajam na starome mostu na Muri kod graničnog prijelaza Letinja–Goričan, s obje strane granice (Hrvatska strana na parkiralištu poslije hrvatskoga graničnog prijelaza, Mađarska strana odmah prije mađarskoga graničnog prijelaza). Tijekom Sajma zainteresirane čeka bogat program tijekom spomenuta dva dana. .

U kulturnom dijelu programa nastupit će kulturno-umjetnička društva iz Preloga, Donjega Kraljevca, Male Subotice, Letinje, Sumartona, Kaniže, Zrinski kadeti iz Kerestura, Zrinska garda iz Čakovca, pjevač Martin Srpak, harmonikaš Tibor Bellak, tamburaški sastav Frankopani, preloški tamburaši KU „Seljačka sloga”, letinjski puhački orkestar, orkestar udaraljki, mažoretkinje iz Letinje, Petripske ružice, kao zvijezde večeri s mađarske strane nastupit će pjevač Attila Kőkény, a s hrvatske strane Žiga sa svojim svircima.

Svečano otvaranje Sajma na mađarskoj strani bit će 10. rujna u 11 sati, kojemu će nazočiti i László Szászfalvi, državni tajnik za vjerske, manjinske i društvene civilne veze pri Ministarstvu pravosuđa i javne uprave, a otvaranje Sajma na hrvatskoj strani bit će u 12 sati. Organizatori sve zainteresirane očekuju, te ih mole da ponesu sa sobom putovnice ili osobne karte.

Aktualno

Blic-razgovori u povodu svečane predaje i otvorenja novog učeničkog doma i vrtića u Santovu s Radovanom Fuchsom, ministrom znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske, i Tiborom Navracsicsem, zamjenikom predsjednika Vlade, ministrom javne uprave i pravosuđa Republike Mađarske

Razgovarao: Stipan Balatinac

Kakvi su Vaši dojmovi, što ste znali o santovačkoj ustanovi, a s kakvim dojmovima odlazite?

– Moram reći da sam prvi put u Santovu, ali sam znao dosta o ovom projektu o kojem se razgovara već nekoliko godina. Tako da sam bio upoznat s namjerama, sa željama, i svime što se u Santovu htjelo napraviti. Međutim poznajem i potrebe kada govorim o obrazovanju i znanstvenoj suradnji Hrvata u Mađarskoj. I ne samo to, jer dugi niz godina suradnja između Mađarske i Hrvatske na polju obrazovanja i znanosti vrlo je dobra.

Ovaj projekt nije bilo lako ostvariti. Vi ste u svome svečanom govoru naglasili da možete očekivati daljnju potporu Hrvatske...

– Što se tiče ovog projekta, to je zajednički projekt mađarske i hrvatske vlade, i to je po meni logični slijed. Mađarska i Hrvatska dali su isti iznos novčanih sredstava za gradnju ovog doma i vrtića, približno dvjesto tisuća eura, dok je ostalo nametnuto iz fondova Europske Unije. Međutim važno je naglasiti da se u Republici Hrvatskoj izuzetna pažnja posvećuje obrazovanju pripadnika nacionalnih manjina. Mi imamo priličan broj škola koje izvode svoje obrazovne programe na mađarskom jeziku. Imamo nekoliko modela kako omogućujemo pripadnicima nacionalnih manjina da očuvaju identitet, obrazuju se na vlastitom jeziku. Različite modele, A, B i C, što znači kompletnu nastavu na jeziku nacionalne manjine, mješoviti sustav, te onaj po kojemu svaki pripadnik nacionalne manjine, bez obzira o kojoj školi se radi, ima mogućnost, ukoliko to želi, pohađati dodatnu nastavu na svome jeziku. Tako mislim da je ovo logični slijed, ali ono što posebno veseli, zaista je razumijevanje i politika dviju vlada kad se radi o zaštiti nacionalnih manjina. Zbilja je vrlo uspješna, a mislim da i ovo danas pokazuje da je to pravi put.

Nastavak gradnje?

– Uopće ne dvojim o nastavku gradnje i budućoj suradnji, da će se projekt po ovim principima ostvariti i u drugoj fazi.

S kakvim dojmovima odlazite iz Santova?

– S najboljima. Mnogo sam i očekivao od ovog ulaganja jer Mišo Hepp praktično od prve minute otkako sam na dužnosti ministra, neumorno se zauzimao za to da ovaj projekt

ne dospije u slijepu ulicu, i konačno Ministarstvo javne uprave i pravosuđa s iznosom od 110 milijuna forinta podupiralo je ulaganje. Baš zbog toga što je posrijedi velik iznos, došao sam s mnogo očekivanja, a sva moja očekivanja opravdala je ova lijepa nova zgrada, vidi se da je izvođački ostvarena na visokoj razini. A što najviše veseli, to je zajednica koja je pokazala da raste, jer najbolje ulaganje uvijek je obrazovanje. Kada se gradi škola, ona je uvijek dobrodošla za državu.

Suočili smo se s time da je ostvarena prva etapa, a trebao bi uslijediti nastavak gradnje. Može li HDS i ubuduće računati na potporu?

– I sâm sam se nasmiješio kada je predsjednik Mišo Hepp u svome svečanom govoru već unaprijed uputio molbu da Mađarska i Hrvatska jednako tako podupiru i gradnju u drugoj etapi. I u razgovoru s ravnateljem, koji reče da bi bilo vrlo važno da se sagradi kuhinja i blagovaonica, što nedostaje učeničkom domu za nesmetani rad, i sam osjećam da je to vrlo važno. Naravno, moraju se pogledati planovi ulaganja, osobno ću biti na tome da isto tako u mogućem najkraćem, razumnom roku, nadam se da ćemo biti u mogućnosti osigurati potporu, dovršiti gradnju.

Hrvatska zajednica u Mađarskoj bila je prva od svih narodnosti koja je 2000. godine preuzela na održavanje jednu obrazovnu ustanovu, čime je pokazala primjer drugima kako se može svoja sudbina uzeti u svoje ruke. Mogu li se očekivati neke promjene u svjetlu predstojećih izmjena zakona koje bi doticale ostvarivanje kulturne autonomije?

– Mislim da u tome ne treba očekivati promjene. U osnovi je ovaj oblik kulturne autonomije ispunio naša očekivanja u Mađarskoj, dapače, on može poslužiti kao model drugim europskim državama. Upravo su Hrvati u Mađarskoj dokazali, ako netko svim

sredstvima nastoji ostvariti svoje ciljeve, i dovoljno je kreativan da se njima služi, onda, u ovim pravnim okvirima, svoju zajednicu može učiniti vrlo uspješnom. Počev od Croaticice preko prosvjetnih do obrazov-

nih ustanova, Hrvati u Mađarskoj, pokazujući primjer drugim narodnostima u Mađarskoj, dokazali su da se u okvirima kulturne autonomije, naravno, uz odgovarajuću potporu, može ostvariti narodnosni opstanak. Ne mislim da bi na tome trebalo mijenjati. Najčešći su problem nedostatna sredstva, jer u ustavnom sustavu kulturne autonomije, ma koliko slobode ona daje, ako nema novaca, onda se ne mogu ostvariti ove mogućnosti. Znamo da su sredstva vrlo ograničena, ipak to stanje pokušavamo prema mogućnostima ublažiti. Naprimjer, po svom obećanju, uspjeli smo ostvariti u pregovorima s Mađarskom televizijom da se financiranje narodnosnih emisija malo poveća. Ne toliko koliko bismo voljeli, ali ona smiješno mala svota koja je prije bila osigurana za narodnosne emisije, sada je povećana, a nadamo se da će se taj trend nastaviti. Odnosno u rujnu ćemo pokrenuti narodnosne stipendije za one učenike koji su dobrih sposobnosti, nadareni, ali im roditelji možda nisu u mogućnosti snositi troškove srednjoškolskog školovanja. Prvi put ovoga mjeseca predat ćemo im ove stipendije, u nadi da će i to biti pomoć da narodnosti očuvaju svoj identitet. Priprema zakona o narodnostima nalazi se u posljednjoj etapi, to smo već i usuglasili s predsjednicima državnih manjinskih samouprava, postigli smo i konsenzus.

PEČUH – Tradicionalni Festival nasljeđa ili takozvani Dani grada Pečuha ove se godine priređuju od 15. do 25. rujna. Niz programa na gradskim trgovima i pozornicama čeka znatiželjnike. Tako će 17. rujna biti priređen već tradicionalni Hrvatski dan u organizaciji KUD-a „Tanac“, međunarodni Festival hrvatskoga folklora pod nazivom „Dobro došli, naši mili gosti!“. Program će se odvijati na velikoj pozornici Trga Dom.

LUKOVIŠĆE – Kako za Hrvatski glasnik izjavljuje predsjednica tamošnje Hrvatske samouprave Ruža Bunjevac, 8. rujna pedesetak hodočasnika iz Lukovišća i Novoga Sela otputovali su u Međugorje. Oni će dva dana boraviti u svetištu Kraljice Mira, a na povratku kućama zastat će i u Dubrovniku te razgledati kulturno-povijesne znamenitosti. S hodočascima putuje i lukoviški načelnik József Matyók.

BARČA – U organizaciji Hrvatske samouprave, koja dijelom snosi i troškove puta, 10–11. rujna skupina hodočasnika putuje u svetište Majke Božje u Mariju Bistricu. Posjetit će i grad Zagreb te razgledati kulturno povijesne znamenitosti.

HARKANJ – U tome gradu 11. rujna boravi izaslanstvo grada Trogira, na čelu s tamošnjim gradonačelnikom. Veze između Harkanja i Trogira, koji njeguje niz veza s gradovima u Mađarskoj, uspostavljene su prije nekoliko godina. Ovom će prilikom biti potpisana Povelja o prijateljstvu, dokument kojim se već stečene veze žele učvrstiti i staviti u organizacijske okvire.

SIGET – Najveća godišnja priredba u tome povijesnom gradiću tridesetak kilometara od Pečuha, jesu događanja kojima se svake godine već više od jednoga stoljeća, od 1833. godine, obilježavaju Dani Zrinskih, točnije dani branitelja i sigetskog junaka Nikole Zrinskoga. Ovogodišnji niz priredaba odvijat će se od 9. do 11. rujna, a sudjelovat će im predstavnici gradova prijatelja, tako i grada Slatine te Zrinska garda iz Čakovca.

VRŠENDA – U organizaciji Hrvatske samouprave te Vjerske i kulturne udruge šokačkih Hrvata, skupina tamošnjih vjernika 8. rujna hodočastili su na blagdan Male Gospe svetištu majke Božje u Mariju Bistricu.

KOZAR – U ovome malom naselju, koji je dio grada Pečuha, 10. rujna održava se već tradicionalna seoska priredba pod nazivom Rujanski festival, s nizom programa za sve dobi.

Redovita Skupština HDS-a u Santovu

Izabrani ravnatelji dviju ustanova, dodijeljena odličja, prihvaćena polugodišnja financijska izvješća

Nazočit ćemo jednom velikom i svečanom događaju za Hrvate u Mađarskoj – naglasio je predsjednik Mišo Hepp otvarajući redovitu skupštinu Hrvatske državne samouprave održane 31. kolovoza u prostorijama mjesnog doma kulture u Santovu, na dan svečanog otvorenja novog učeničkog doma i vrtića tamošnje hrvatske škole, koja od 2000. godine djeluje u HDS-ovu održavanju.

Pošto je utvrđeno postojanje kvoruma (od ukupno 29 pozivu se odazvalo 24 skupština), zbog osobnih pitanja rad je započeo na sjednici zatvorenoj za javnost, koja je s tri dnevna reda potrajala gotovo dva i pol sata. Na temelju raspisanog natječaja za popunu radnoga mjesta ravnatelja Neprofitnog poduzeća d. o. o. „Croatica“ za kulturnu, informativnu i izdavačku djelatnost, odlukom suvlasnika (javnim glasovanjem) – Skupštine Hrvatske državne samouprave (s 23 glasa za i jedan suzdržani) i Zemaljskog vijeća Saveza Hrvata u Mađarskoj (od 19 nazočnih, s 15 glasova za, uz dva suzdržana, a dvoje nije glasovalo od ukupno 27 članova) – kao jedini prijavljeni natjecatelj izabran je dosadašnji ravnatelj Čaba Horvath, koji je od 30. rujna imenovan na 5 godina.

Skupština je donijela i odluke o dodjeli odličja Hrvatske državne samouprave, koja će se, već po običaju, nagrađenima uručiti povodom Dana Hrvata, ove godine 19. studenog u Sambotelu. Nadalje donesena je i odluka o izboru ravnatelja Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj. Na raspisani natječaj za popunu radnoga mjesta ravnatelja, od tri prijavljena natjecatelja – Stjepan Blažetin, Ivica Đurok i Šandor Horvat – Skupština je tajnim glasovanjem, sa 17 glasova za, izabrala dosadašnjeg ravnatelja Stjepana Blažetina, koji je imenovan na pet godina. Šandor Horvat dobio je šest glasova. Jedan glasački listić bio je nevaljan. Ivica Đurok nije dobio nijedan glas.

Rad redovite Skupštine nastavljen je s otvorenom sjednicom, a predloženi dnevni red dopunjen je s 12. točkom dnevnoga reda, s molbom santovačkog poduzetnika o povišenju cijena usluga prehrane za Hrvatski vrtić, osnovnu školu i učenički dom, zbog porasta prehrambenih proizvoda.

Skupština je jednoglasno prihvatila pismena izvješća predsjednika o radu između dviju sjednica Skupštine, o odlukama kojima je rok istekao, te odlukama za koje je bio ovlašten predsjednik. Odgovorivši na jedno postavljeno pitanje, uz kratku usmenu dopunu o sastanku s ministrom pravosuđa Taborom Navracsicsem i s predsjednicima državnih manjinskih samouprava o izradi novog zakona o pravima nacionalnih i etničkih

manjina iz 1993. godine, te o njihovu sastanku sa zamjenikom državnog tajnika Csabom Latorcaiem na istu temu, predsjednik Mišo Hepp uz ostalo je naglasio kako se sve odvija ubrzano, a ništa sigurno još ne zna o mogućim izmjenama, ni o tome što će se od poslanih prijedloga i primjedaba uzeti u obzir.

Skupština je gotovo bez rasprave prihvatila pismena financijska izvješća Hrvatskog vrtića, osnovne škole i učeničkog doma u Santovu, Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj (Pečuh), Muzeja sakralne umjetnosti Hrvata u Mađarskoj (Prisika), Kulturno-prosvjetnog središta i odmarališta u Vlačićima i Hrvatskoga kluba Augusta Šenoje (Pečuh) za razdoblje od 1. siječnja do 30. lipnja tekuće godine. Manju raspravu izazvalo je tek pitanje Šandora Petkovića, tko vodi ustanovu u Prisiki, i zašto je broj djelatnika smanjen s tri na dva. Ugovor s dosadašnjim ravnateljem je istekao, sami Gradišćanci bili su nezadovoljni s djelovanjem ustanove, stoga se postavlja pitanje kako se koristiti zgradom ubuduće, o tome valja zajednički odlučiti, reče uz ostalo u odgovoru predsjednik Hepp. Šandor Petković upitao je tko je i kada odlučio, bez skupštinske odluke, i zbog čega nije raspisan natječaj za popunu mjesta stručnog voditelja. Dodao je kako su sredstva u proračunu osigurana, ali nema stručnog voditelja. Tako je na prijedlog predsjednika Miše Heppa Skupština jednoglasno (s 23 za) prihvatila odluku da se povjeri Odbor za kulturu, vjerska pitanja,

mladež i šport te Odbor za pravna pitanja da se iduću sjednicu 19. studenog u Sambotelu izradi prijedlog nacrtu za stručno vodstvo Zbirke sakralne umjetnosti Hrvata u Mađarskoj u Prisiki. Nakon toga, uz dva suzdržana glasa, Skupština je s 278,276 milijuna ostvarenih prihoda (47,27%), te s 231,238 milijuna ostvarenih troškova (39,28%), prihvatila ukupno Financijsko izvješće Hrvatske državne samouprave, ureda i njezinih ustanova za razdoblje od 1. siječnja do 30. lipnja ove godine.

Skupština je uz dva suzdržana glasa prihvatila izvješće predsjednika o pripremama državnog Dana Hrvata, koji će se, po rotaciji, ove godine prirediti u Gradišću, 19. studenog u Sambotelu. Kako uz ostalo reče, u dogovoru s predsjednikom Hrvatske samouprave Jursko-mošonsko-šopronske županije Štefanom Kolosarom i predsjednikom Društva Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj Čabom Horvathom, dogovoreno je da se sve organizira u jednoj zgradi, s kulturnim programom sličnim koji je priređen za 25. godišnjicu DGHU-a, te s izložbom „Putovima Svetoga Martina” poznatoga hrvatskog naivnog slikara Milana Generalića, a prije toga samo misno slavije održat će se u župnoj crkvi Svetog Martina. Već po običaju, na program su pozvani te se očekuje odaziv hrvatskog i mađarskog predsjednika Ive Josipovića odnosno Pála Schmitta. Nadalje, tom prigodom, kako se već uobičajilo, bit će uručene i HDS-ove nagrade.

Skupština je poduprla prijedlog da se i za tekuću školsku godinu raspiše natječaj za dodjelu stipendije učenicima srednjih škola, ali da se odgodi, odnosno da se odluka o raspisivanju natječaja donese u prosincu, a da rok za prijavu bude nakon dobivanja polugodišnje svjedodžbe, kako bi se natječajni mogli vrednovati u jednom, umjesto dosadašnja dva kruga. Na prijedlog Odbora za odgoj i obrazovanje, koji je iznio predsjednik Gabor Györfvári, jednoglasno je prihvaćeno da uvjeti budu postroženi jer lani mnogi od stipendista nisu udovoljili prosjekom ocjena, pa nisu mogli dobiti stipendiju. Tako će se natje-

čaj za stipendiranje srednjoškolaca raspisati u prosincu pri sastavljanju plana rada HDS-a za 2012. godinu, a vrednovati pošto pristignu prijave s priloženim polugodišnjim svjedodžbama. Uvjet je prosjek od 4.00, bez ocjena vladanja i marljivosti. Kao i do sada, podupirat će se samo oni natjecatelji koji dostave potvrdu o podupiranju mjesne ili županijske samouprave, a za dodjelu stipendije u istom iznosu potrebna je i njihove preporuka o uključivosti učenika u hrvatske sadržaje, preslika svjedodžbe, potvrda o dobrom znanju hrvatskoga jezika, te pripadnost hrvatskoj nacionalnoj manjini.

Nakon prijedloga Odbora za pravna pitanja, koji je usmeno izložila predsjednica Mirjana Grišnik, Skupština je jednoglasno prihvatila Pravilnik o sufinanciranju županijskih udruženja hrvatskih samouprava. Prema tome će Skupština HDS-a i ubuduće podupirati županijska udruženja na isti način kao do sada, novost je samo u tome da su utvrđena pravila za dodjelu potpore. Osim drugog, uvjet je dostavljena osnivačka povelja, opis programa, djelatnosti, od kojih se jedan mora vezati za HDS-ov program, plan proračuna programa i djelatnosti, potvrda o uplati mjesečnih samouprava na račun udruženja, ako je udruženju priključeno najmanje deset samouprava, i županijska samouprava. Dodjeljuje se potpora u istom iznosu koliki je doprinos udruženih samouprava, ali najviše do milijun forinta.

Croatin ravnatelj Csaba Horvath obavijestio je Skupštinu o stanju izrade Hrvatsko-mađarskog, Mađarsko-hrvatskog rječnika. Kako uz ostalo reče, rad se nastavlja po planu, na njemu radi jedna osoba u punom statusu. Od 500 stranica do sada je lektorirano 300, a pošto se ono dovrši, rječnik može u tisak. Za to je dobivena i potpora mađarske vlade u iznosu od 5,5 milijuna forinta.

Na kraju je još prihvaćena odluka o povišenju cijena usluga prehrane za Hrvatski vrtić, osnovnu školu i učenički dom u Santovu.

Pod raznim, predsjednik Đuro Jakšić izvijestio je Skupštinu da je sazidan novi dio zgrade Šokačke čitaonice, vrijedan 18 milijuna forinti, ostvaren putem europskog natječaja, potporom grada Mohača, vlastitim sredstvima i zajmom od šest milijuna forinti koji su obvezni vratiti gradu Mohaču u roku od šest godina. On je ujedno zatražio i potporu Skupštine, te uputio poziv na svečanu predaju zgrade 16. rujna ove godine, s početkom u 18 sati.

Predsjednik Mišo Hepp kratko je obavijestio članove Skupštine o stanju u hrvatskom uredništvu Mađarskog radija i televizije. Kako reče, dva su uredništva spojena u jedno, a pošto su Milica Klaić Taradija i Mišo Balaz dobili otkaz, novim odgovornim urednikom imenovan je Ivan Guban. Dodao je kako unutar nove tvrtke novinari obavljaju sve poslove, kako reče, moraju „raditi sve i svašta”.

B. P. B.

PETROVO SELO, EBERAVA – „Menschen wie du und ich“ – *Ljudi kot ti i ja*, pod tim naslovom je održana neobična kazališna premijera, u režiji Michaela Muhra, pod vedrim nebom, prošli vikend u susjednom selu Petrovoga Sela. Cijela radnja predstave se temelji na istinskoj povijestici, ka se je zgodala na ovom području u marciju 1945. ljeta, kad su Nemci prik Eberave tirali ugarske Židove, ke u ovom slučaju igraju Petrovišćani i Petrovišćanke ki su se javili za statiste ovoga kusića. Med njimi dva mladići se izmaknu i zahvaljujući dobrim domaćinom, najdu si i utočište ter ovako se spašavaju od smrti u koncentracijskom logoru. Za premijerom, ovisno od vrimenta, 9., 10. i 11. septembra, početo od 18 uri je moguće opet pogledati neobični kusić na nimškom jeziku, u kom se medjutim čuje i ugarska ter i hrvatska rič.

ŠLJIVOŠEVCI – Ove godine tamošnji KUD „Seljačka sloga“ ustrojio je VIII. smotru folkloru „Suncokret mi urodio, diko...“. Osim njegovanja folklornih običaja svoga kraja, smotra čuva i njeguje te sceniski prikazuje jed an od gotovo zaboravljenih običaja „tucanja suncokreta“. Taj se posao obavljao uza šalu i veselje, obično su se pjevale izvorne pjesme, i to bez glazbene pratnje uz ples pučkih kola, obično tzv. šetanih kola. Ovogodišnjoj smotri, 3. rujna, sudjelovao je i kukinjski KUD „Ladislav Matušek“.

DOMBOVAR, VIR – Dana 13. kolovoza održana je tradicionalna „Virska noc“. Među uzvanicima bili su predstavnici prijateljskih gradova, a među njima i grada Dombovara, s kojim je Vir potpisao sporazum o suradnji zahvaljujući zalaganju dombovarske Hrvatske samouprave i njezina predsjednika Gabora Varge Stadlera. Dombovarsko izaslanstvo Grada predvodili su dogradonačelnik Zsolt Kerényi i zastupnik

Festival „Zlevanka, vino i tambure“

U slijedu Festivala kre Mure, koji se ostvaruju u okviru IPA programa za prekograničnu suradnju, Festival „Zlevanka, vino i tambure“, održan 26–27. kolovoza u Sumartonu, četvrti je. Prvi je dan posvećen folkloru i pobjevki, a drugog je dana priređen Festival „Zlevanka, vino i tambure“. Folklorni programi domaćega kulturnog društva, plesačnica, vinske kuće iz Bečehela, Csörnyefölda, Sumartona i drugih mjesta, tamburaši iz Goričana, Svete Marije, Velikoga Ravna, Pribislavca, Donjega Kraljevca, Belice, Vršende, Kaniže i Sumartona, teta Liza, Tamburaški sastav Garavuše iz Kutjeva, sastav Pinka iz Petrovoga Sela, slatka, kukuruzna zlevanka, kalamperčica i drugi sadržaji primamili su goste na tradicionalnu sumartonsku priredbu.

Od 2006. g. slavi se dan vina i tamburice zahvaljujući mjesnim civilnim organizacijama, Kulturno-umjetničkom društvu Sumarton i sumartonskom Društvu prijatelja vina. Festival osim promicanja vinskog i gastronomskog turizma umnogome pridonosi i čuvanju hrvatske kulture i gajenju dobre suradnje s matičnom domovinom.

Vrijeme je poslužilo pa je festival započeo ophodom sudionika po selu, što su predvodili Pomurski puhački orkestar i sumartonske mažoretkinje. Na svečanom otvaranju sudjelovali su predstavnici raznih vinskih udruga. Priredbu je svojom nazočnošću uveličala Silvija Malnar, prva tajnica Veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti, i László Pinter, parlamentarni zastupnik. U ulozi organizatora pozdravili su Lajoš Vlašić, predsjednik sumartonske vinske udruge, i Joža Đuric, predsjednik mjesnoga KUD-a, a u ime domaćina sumartonski načelnik Marton Capari. On je zahvalio svima koji su pomogli u ostvarenju priredbe, civilnim organizacijama, pojedincima i Narodnosnoj pomurskoj udruzi za ruralni razvoj preko koje su dobivena materijalna sredstva Europske Unije.

Festival je otvorio vrsni vinar dr. Deneš Palfi, čest gost sumartonskih vinara, koji tijekom cijele godine daje stručne savjete, posjećuje podrum i nazočan je i na priredbama vezanim za vino.

Otvaranje festivala, goste pozdravlja načelnik Marton Capari

Od šest pomurskih tamburaških sastava tri su nastupili na tamburijadi

Možda u drugim regijama tri tamburaška sastava ne znači velik broj, no za pomursku regiju je to znatno, jer u njoj tamburaška glazba nema dugu tradiciju. Mirno možemo reći da su tu vrstu glazbe udomaćili oni tamburaši 2002. g. koji se sada zovu „Sumartonski

lepi dečki“ i njihov učitelj glazbene umjetnosti Žolt Trojko. Pod njegovim rukama stasaju tamburaški sastavi, tri u Sumartonu, po jedan u Kaniži, Keresturu i Serdahelu, no na tamburijadi su nastupili oni s većim iskustvom. Tamburaški sastav Kajkavska ruža iz Sumartona, utemeljen 2005. g., predstavio se novim skladbama, a njegove pjevačice Dalma Rodek i Melita Kuzma s prekrasnim glasom oživjele tamburašku glazbu. Kajkavska je ruža nastupila i na predsmotri Međimurske popevke s Aleksom Kozmom, izvrsnim pjevačem koji je dospio i na središnju smotru. On je na tamburijadi, s tamburaškom pratnjom otpjevao pjesmu „Mura, Mura“.

Svirajući tamburice iz Kaniže okupljaju djecu roditelja s hrvatskim podrijetlom. Premda hrvatski vrlo malo znaju, hrvatske pjesme prekrasno pjevaju, čime su iznenadili publiku. Najviše vole svirati zabavnu glazbu na tamburici, pa je to bilo vidljivo i na nastupu. Njihov voditelj Žolt Trojko vrlo je zadovoljan njima. Kako reče, lako je s njima raditi jer i kod kuće mnogo vježbaju. Sumartonski lepi dečki izabrali su pjesme omiljenoga hrvatskog sastava Gazde i pjevača Jole. Vokali su bili David Hason i Martin Vlašić. Tamburaški sastav Orašje iz Vršende bio je novi za pomursku publiku, pa su ih znatiželjno čekali, naravno, dečki iz Baranje raspoložili su gledatelje. Devet tamburaških sastava stiglo je iz matične domovine: Tamburaši KUD-a iz Donjega Kraljevca ni ovaj put nisu izostali, naime Sumarton i Kraljevec veže dobra kulturna suradnja. Uz međimurske

Sumartontkinje peku zlevanku i kalamperčice

pjesme odsvirali su i razne druge. Suradnja između Sumartona i Svete Marije još je duža, stoga je i njihov orkestar rado viđen. KUD „Ivan Mustać Kantor” iz Svete Marije čuva izvornu međimursku glazbu, pa su i na Festivalu predstavili dio toga. „Puntari” iz Velikoga Ravna također su redoviti gosti sumartonske tamburijade. Svirači izvrsno barataju žicama i znaju veoma mnogo popularnih skladbi od kojih je i sumartonska publika mogla čuti nekoliko. „Sinovi Međimurja” iz Pribislavca također su dobri prijatelji Sumartonaca, već godinama međusobno posjećuju priredbe. Zvonimir Dravec i njegov tamburaški sastav veoma je omiljen među pomurskom publikom, pjevač je poznat diljem Hrvatske, bio je sudionikom televizijskog programa „Lepom našom” u Prelogu, te svake godine nastupa i na Festivalu «Kre Mure i Drave». KUD Belica čest je gost u pomurskim mjestima, poznati su im puhači, folklorna skupina, no ovaj put su se predstavili njihovi tamburaši. Mladi tamburaški sastav KUD-a Goričan prvi put je nastupio na tamburijadi. Njihov voditelj Andrija Ribić raduje se da su mladi tamburaši, školska djeca, dobili mogućnost nastupati na takvoj glasovitoj priredbi. Mladi su tamburaši za dvije godine naučili već umalo sto pjesama, a na tamburijadi osim hrvatskih pjesama odsvirali su i mađarski čardaš. Između tamburaških sastava nastupili su i drugi izvođači,

veoma omiljena pjevačica izvorne međimurske popijevke teta Liza iz Donje Dubrave, akademski glazbenik Martin Srpak, Pjevački zbor iz Goričana i mala folklorna skupina KUD-a Sumarton.

Raznovrsnu zlevanku pekle su žene iz Goričana, Donjeg Vidovca, Harmasfe i Sumartona

Bilo je slatke zlevanke s višnjama, groždem, domaćim pekmezom od šljiva, kukuruznim heljdinskim brašnom, kalamperčicom sa slaninom i šunkom. Članice pjevačkoga zbora u velikoj vrućini cijeli su dan pekle tradicionalne poslastice, od 50 litara domaćega mlijeka i 60 kilograma brašna napravile su zlevanku, a za kalamperčicu su naribale 100 kilograma krumpira. Marta Kramarić nije se žalila zbog vrućine:

– Vek nam je lepo da smo skupa, skupa delamo, veselimo se, družimo se, mi smo kak sestre vu tem zboro pak nikaj nam neje teško da skupa delamo.

Sumartonski lepi dečki – utemeljitelji tamburaške glazbe u našem Pomurju

Šestorica nadobudnih dječaka 2002. g. odlučili su naučiti svirati tamburicu. Učenje je započelo još s posuđenim glazbalima. Nekoliko poduka dao je Tibor Kedves iz Starina, i zatim je krenulo pod vodstvom Žolta Trojka, nastavnika glazbene umjetnosti. Broj tamburaša porastao je na deset, od dječaka su postali muškarci i zreli svirači, a za njima su krenuli mnogi mladi koji također rado sviraju tamburu. Unatoč učenju, poslu članovi sastava pokušaju naći vremena za vježbanje i nastupe. Grga Hodoš ove je godine započeo studije na Tehničkom fakultetu u Budimpešti – svira bisernicu, Zoltan Maroši postao je inženjerom informatike i radi u Budimpešti – svira bisernicu, Laci Rodek – ove godine maturira u gimnaziji u Kaniži – svira bas-prim, Laci Bogardi, student Visoke škole u Kaniži, uči informatiku – svira kontru, Milan Đurić počinje studije na Fakultetu u Pečuhu, studira informatiku – svira bas-prim, Lajoš Vlašić, diplomirani inženjer prometa, radi u Budimpešti – svira bas-prim, David Hason studira pravo u Đuru i radi – svira bas-prim i solo pjevač, Martin Vlašić maturant HOŠIG-a u Pečuhu – svira bajs i solopjevač, Stjepan Turul, maturant pečuskog HOŠIG-a – svira kontru, Danijel Đurić, učenik pečuskog HOŠIG-a – svira bas-prim, svira i u orkestru podmlatka. Član je sastava bio i Petar Vlašić, međutim nakon diplomiranja i zaposlenja nije mogao nastaviti sviranje. Sumartonski lepi dečki imaju niz nastupa, sviraju glazbu počev od narodnih pjesama do najslušanijih skladbi zabavne glazbe. Više puta nastupili su na poznatim festivalima u Hrvatskoj i nadamo se da će se do desete obljetnice obogatiti i samostalnom CD-pločom.

beta

Sumartonski lepi dečki (gornji red slijeva: David Hason, Stjepan Turul, Danijel Đurić, Laci Bogardi, Zoltan Maroši, Milan Đurić; donji red slijeva: Lajoš Vlašić, Grga Hodoš, Laci Rodek i Martin Vlašić)

HKD Gradišće u Italiji

Ovoga ljeta, od 8. do 12. augusta, HKD Gradišće iz Petrovoga Sela je gostovao u Italiji. Sve ukupno 25 plesačev, tamburašev su ugostili folklorasi Grupe „Toma... Toma“ iz naselja Montefalcone nel Sannio, iz županije Campobasso. Veze s ovim dijelom Italije nisu nepoznate za Petrovišćane, zahvaljujući profesoru Ivanu Kačurovu, ki u zadnjih 20–25 ljet aktivno pomaže Hrvatima izvan matične domovine. Dica petroviske osnovne škole su već 1993. ljeta bila na ovom dijelu Italije.

Člani petroviskoga Društva

U povijesti društva turneja je, slobodno moremo reći, jedan od najznačajnijih događaja. Tako je i to za Petrovišćane, ki u svojoj skoro šezdesetljetnoj povijesti nisu samo nastupali u susjednoj zemlji, nego bili su i u tadašnjem Sovjetskom Savezu.

Montefalcone nel Sannio, simpatičan gradić u regiji Molise je već po 24. put organizirao međunarodni folklorni festival, na kom su ljetos uz HKD Gradišće nastupili i folklorasi iz Litve, Čilea, Kenije, Havaja. Uz gradišćanske plese, u programu smo imali i koreografije Hrvata iz cijele Ugarske.

Angelomaria Primiano, voditelj i organizator, je bio zadužen za Društvo. Iako je bilo jezičnih poteškoć, sve je profesionalno i simpatično odradio. Treći dan je bio nastup u susjednom selu Mafaldi, kade za povorkom po selu pokazali su tančoši i tamburaši dio bogate narodne baštine Hrvata u Ugarskoj.

Zadnji dan je bio najveći festival u gradu Carpinoneu, nastup uz društva iz Gruzije, Španjolske, Italije, Poljske.

Molise je regija kade žive moliški Hrvati u seli Kruču, Štifiliću, Mundimitru. Posebna želja Društva je bila posjetiti Hrvate ki imaju sličnu povijest kot i mi, Gradišćanski Hrvati. Vodič Pater Petar, rodom iz Splita, farnik sela Mundimitra, kratko je pokazao selo i predstavio povijest Hrvata ove regije, a poslije predstavljanja su se spontano povezala društva iz Petrovoga Sela i Mundimitra u nadi buduće suradnje.

Petodnevni boravak Petrovišćanov je bila uspješna reklama ne samo za Petrovo Selo ter i cijelo Gradišće nego upoznavanje nove kulture, ljude, i jedna nagrada za plesače, tamburaše ki već niz ljet aktivno djeluju u Društvu, za Društvo i za svoje selo.

Rajmund Filipović

Domaćini s voditelji HKD-a Gradišće

Zbirka Stipana Blažetina „Na istom kolosijeku“

U organizaciji Književno-likovnog društva „Rešetari“ iz Rešetara, održava se XIV. REŠETARAČKI SUSRET PJESNIKA, predstavlja se zbirka Stipana Blažetina „Na istom kolosijeku“, i obilježava se 70. godišnjica njegova rođenja u suizdavaštvu sa Znanstvenim zavodom Hrvata u Mađarskoj. Spomenuti Susret i promocija zbornika pjesama hrvatskih pjesnika iz iseljništva, članova Književno-likovnog društva „Rešetari“ i afirmiranih pjesnika iz Hrvatske održava se pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture Republike Hrvatske. Susret započinje 30. rujna u 19 sati otvorenjem Likovne izložbe XIV. međunarodne likovne kolonije „Petrović – Rešetari 2011“. Drugi dan, 1. listopada, u znaku je pjesništva. U 11 sati je predstavljanje III. zbornika mladih pjesnika i susret pjesnika s učenicima osnovnih škola iz zapadnog dijela Brodsko-posavske županije. U 15 sati je predstavljanje XIV. zbornika pjesama Rešetaračkog susreta pjesnika, i narečene zbirke Stipana Blažetina, svečanost obilježavanja 70. godišnjice njegova rođenja, a nakon toga se predstavlja Zbornik odabranih pjesama. Istoga dana navečer program se nastavlja druženjem sudionika Rešetaračkog susreta pjesnika. Na Pjesničkoj večeri nastupiti će 12 članova KLD „REŠETARI“, po dva pjesnika iz Osijeka, Slavenskoga Broda, Valpova, Donjeg Miholjca, Našica i Nove Gradiške, Splita, Varaždina, pjesnici iz Hrvatske i hrvatski pjesnici iz dijaspore (Španjolska, Engleska, Južnoafrička Republika, Belgija, Argentina, Rumunjska, Mađarska, Austrija, Njemačka, Slovenija, Srbija, BiH, Italija, Crna Gora, Slovačka, Švedska, SAD, Kanada). Drugog listopada završava trodnevni pjesnički susret okupljanjem sudionika Rešetaračkog susreta pjesnika te sudjelovanjem pjesnika na misi u crkvi Krista Kralja u Rešetarima, čitanjem pjesama.

Trenutak za pjesmu

Stipan Blažetin

„Varam ja cijeli svijet“

Varam ja cijeli svijet.

I boga varam.

Svi misle: Veselje u meni titra,

Kada se šalim.

Kada se smijem.

Kada pjevam.

Druge rasonodim.

Svi misle: Veselje u meni plovi.

Veselje u krvi raste.

A ja zapravo tako tugu krijem.

Plačem kada se smijem.

88. organizirano hrvatsko shodišće u štajersko Celje

U štajerskom Celju kod Velike Majke Austrije a uz ostalo i slavenskih narodov, Gradišćanski Hrvati su održali 88. hrvatsko shodišće. Ljetos po prvi put pod peljanjem patera Štefana Vukića, ravnatelja Hrvatske sekcije pri Pastoralnom uredu Dijeceze Željezno. Pred tim je kanonik Tome Krojer 30 ljet dugo organizirao i peljao ovo shodišće a on je tu dužnost bio preuzeo od patera Augustina Blazovića. Hrvatsko shodišće u Celje je daleko najveće po broju hodočasnika, a priključili su se po staroj tradiciji opet i Hrvati i Hrvatice iz Ugarske i Slovačke, a tako i Hrvatska katoličanska misija u Beču.

Od 26. do 28. augustuša su održali 88. hrvatsko shodišće u Celju. Po sve-tačni maša petak, subotu i nedilju (ovu je predvodio biskup dr. Egidije Živković). Pri vičernji ku je predvodio pater Štefan Vukić, Hrvatska katoličanska misija am Hof iz Beča i fara Bizonja su pre-dale kip »Putujuću Celjansku Mariju« vjernikom fare Stinjaki.

Hodočasnici iz južno-gradišćanskih Stinjakov – ki su došli u velikom broju ili piše ili su se dovezli u štajersko Celje – su pod peljanjem svojega farnika mr. Ignaca Ivančića zaprosili odgovorne na Biskupskom dvoru u Željeznu da bi imali „čast da smu primiti i da moru ljetodan dugo biti domači »Putujućoj Celjanskoj Mariji«“. Oficijelni povod je 200 ljet dokumentiranoga hrvatskoga hodočašćenja Stinjakov u Celje. Kako je naglasio farnik Ivančić pri otpodnevnoj Marijanskoj svetačnosti „znali smo ionako svenek da Stinjaki jur jako dugo i piše hodočastu Majki Božjoj u Celje. A sada smo našli i dokument iz ljeta 1811. u kom kralj Franjo Stinjakom dozvoljava da opet smu ulaziti u celjansku baziliku“. Iz toga opet se more pravoda zaključiti, da su to jur smili i ranije.“

Ovput su »Putujuću Mariju« pol ljeta dugo čuvali u Hrvatskoj katoličanskoj misiji u 1. kotaru am Hof u Beču, drugu polovicu ljeta je boravila u obnovljenoj crikvi u Bizonji. Petak navečer, 26. augustuša je oficijelno počelo 88. tradicionalno shodišće Gradišćanskih Hrvatov u Celju. Navečer je kanonik i farnik u Cindrofu i Klimpuhu Tome Krojer služio mašu. Subotu, 27. je jutarnju mašu služio Štefan Vukić, a mašu u 10 ura fra Ilija Vrdoljak, ravnatelj Hrvatske katoličanske misije u Beču. Otpodne je bio tradicionalni križni put na Kalvariju s farnikom u Fran-kanavi Joškom Kuzmićem. Svetačnu mašu navečer su oblikovali Bizonjci, ki su pol ljeta dugo čuvali »Putujuću Celjansku Mariju« a mašu u koncelebraciji brojnih duhovnikov i uz nazočnost biskupa Živkovića je predvodio i služio ravnatelj Hrvatske sekcije Biskupije Jura, prof. Ivan Šmatović. Zbog čemernoga vrimena i godine ovput su tradicionalni ophod sa svićami održali u baziliki, tim da su

Stinjaki su preuzeli na ljetodan kip Marije. Na kipicu s biskupom Egidijom Živkovićem, farnikom u Stinjaki Ignacom Ivančićem i Ivanom Šmatovićem iz Jure

duhovniki i pomoćnici skupa s nosači kipa Marije dvakrat išli naokolo i krug vjernikov unutar bazilike. Nedilju je jutarnju mašu služio farnik u Hrvatskom Židanu Štefan Dumović. Svetačnu veliku mašu 10 uri je služio biskup Egidije Živković a muzički su ju oblikovali vjerniki iz Beča (Am Hof), Tamburica Bizonja i tamburaški sastav Stinjačkoga kola. Stinjaki su pak u svoji predivni narodni nošnja za ljetodan preuzeli kip Marije. Svega skupa je oko 400 hodočasnika iz hrvatskih sel austrijskoga Gradišća kao i iz Beča piše došlo u Celje. Daljnjih 130 vjernikov je piše hodočastilo iz Ugarske u marijansko svetišće u Štajersku.

Petar Tyrán

Uz povijesti Hrvatskoga glasnika

Prihvaćen nacrt analize sadašnjega stanja, reformiranje Saveza i suradnje SHM-a s HDS-om, koje je kao smjernice za budućnost izložio Stjepan Blažetin, a Kongres ih jednoglasno prihvatio.

Izvanredni kongres Saveza Hrvata u Mađarskoj Budimpešta, 11. listopada 2008.

II. Reformiranje SHM-a

A) Ljudi koji će se učlaniti u SHM, moraju naći svoj interes u toj udruzi. Nitko se neće učlaniti u udrugu ako od toga neće imati neku korist.

B) Potrebno je nanovo osmisliti zadaću SHM-a, definirati područje kojim će se baviti.

C) Jedna od mogućih zadaća – koordinacija civilne sfere. (Krajnji cilj, transformacija u savez civilnih udruga.)

D) SHM će biti privlačan za hrvatsku zajednicu u Mađarskoj onda ako vrati svoj ugled, a to se može postići jedino financijskim sredstvima. Dakle, SHM mora raspolagati značajnim financijskim sredstvima jer će tako udruge i pojedinci biti zainteresirani za ovu organizaciju. Odakle nabaviti novac? HDS je i ove godine izdvojio deset milijuna forinti za civilne udruge i mjesne manjinske samouprave. Taj bi se novac svake godine mogao predati SHM-u, pod strogo određenim uvjetima koji bi se regulirali ugovorom, a SHM bi putem natječaja iz toga fonda mogao pomagati civilne udruge. Tako će porasti značaj i ugled SHM-a, ljudi će vidjeti smisao zašto se učlaniti. (Recimo, u raspisu natječaja među uvjete može se unijeti da članovi SHM-a imaju pravo na veću potporu od ostalih.) Na taj bi se način sklopilo i izborni savez između SHM-a i HDS-a. (Koliko je članova Skupštine HDS-a ovdje nazočno?) Osim toga, naravno, SHM može i mora nabaviti dodatne novce iz drugih izvora (natječaji). (Hrvatski glasnik, 2008/42)

Bogatstvo...

Obitelj Kovač, podrijetlom iz Potonje, braća i sestre, djeca i unuci

Petrovski i šenkovljanski ognjogasci u Starom Petrovom Selu

120. obljetnica povod i za prijateljstvo

U upoznavanju slavonskih Petrovoselcev i gradišćanskih Petrovišćanov najveću ulogu je odigralo Dobrovoljno ognjogasno društvo Šenkovca, a točnije rečeno njegov predsjednik Božo Đenadija, kad je zastupnike dvih stran pozvao na 59. skupštinu DVD-a Šenkovec, početkom ovoga ljeta. Ov prvi susret u maju je sprovedilo veliko gostovanje na Danu ognjogasne zahvalnosti u Petrovom Selu junakov ognja iz Šenkovca, Dubravica s kimi su u minuli ljeti Petrovišćani jur povezani, a naravno prvi put su bili pozvani ognjogasci iz Staroga Petrovoga Sela. Tako smo jedva dočekali, posebno mi Petrovišćani da konačno zagledamo slavonsko selo, s kojim bi bilo poželjno povezivanje ne samo na društvenoj, nego i na općinskoj razini. Ne samo zato jer smo imenjaki, nego i iz razloga što smo tamo našli i istinske prijatelje. U to nas je uvjerilo i pozivno pismo na 120. ognjogasnu obljetnicu, u kom tamošnji tajnik DVD-a, Leo Vuković nas je oslovio s „Draga braćo Petrovišćani!“ i pripremio nam bogati dvodnevni program.

Panorama Staroga Petrovoga Sela

Centar spravišća pred putovanjem je Šenkovec rano ujutro 13. augustuša, u subotu. Otud na autoputu još 2,5 uri, kade našu sedmeročlanu delegaciju iz Šenkovca i Petrovoga Sela, na čelu s našim načelnikom Viktorom Kohutom, dočekaju prijatelji u mjesnom ognjogasnom domu. Predsjednik Društva Milan Vuković, njegovi dva sini Franjo (ki sa svojom familijom živi i djela u Italiji) ter zgora spomenuti tajnik Društva Leo, Zlatko Šamal, zapovjednik DVD-a i Branko Bojić operativac, uz obilni stol i uz kupicu žganoga se rukuju, kušuju s nami. Čuda vrimena i nimamo, pokidob po našoj želji, domaćini nas peljaju u grad herojev Vukovar i na Ovčaru. Po teškoj vrućini još bolje pritiskuju nas strašni spominki Domovinskoga boja, uz križ žrtvam za slobodnu Hrvatsku, polag dvorca Eltz, pri vodoturnju ali u memorijalnom cintiru. Posjet na Spomen domu na Ovčari još je bolnije, kojega nažalost samo u pašćenju imamo priliku pogledati, jer u 17 uri jur začme svečana povorka od petrovoselskoga Ognjogasnoga doma do spomenika

Hrvatskim braniteljem ki su pali u Domovinskom boju. U povorki se redi mladji narašćaj ognjogascev, slavljeniki i Željko Kočijašević, načelnik općine Staroga Petrovoga Sela kot i Dario Dragić, predsjednik Mjesnoga odbora Staroga Petrovoga Sela. Uprav tako kot u vukovarskom cintiru i na Ovčari, i pri spomen-ploči postavljenoj na Ognjogasnom domu, hrvatskim vitezom, pokojnim ognjogascem ki su svoje živote položili za domovinu Hrvatsku, i gradišćanska delegacija nažge sviću i odaje čast. U središću sela pri spomeniku palih junakov u Domovinskom boju takaj je položen vijenac, odnud se maršira u crikvu ka ima svoje sličnosti s našom vanjskom crikvom Sv. Petra i Pavla. Antun Prpić, mjesni farnik videći na maši- zahvalnici prilikom 120. jubileja osnivanja mjesnoga DVD-a, mali broj vjernikov, nije mogao zamučati svoju oštru kritiku: „Izgleda da smo izgubili smisao zahvaljivanja. Očekivao sam već ljudi ki će zahvaliti našim ognjogascem, ljudem, spremnost, velikodušnost, žrtvovanost, ljubav i plemenitost ki bi rado pomagali svim u nevolji. Jer mi moramo moliti za takve ljude da u našoj sredini vik budu takovi velikodušni tovaruši, ljudi kot samaritanci!“

Na obilazak i upoznavanje Staroga Petrovoga Sela došlo je skoro na samom kraju dana, ovako čuda što nismo mogli viditi iz prekrasne panorame, iz okolišnih vinogradov, od obradjenih poljev, ali to smo drugi dan još mogli pogledati. Kušanje vina i domaćega

slavonskoga kulina kod obitelji Mikulić, svim nam ostat će u daljnjem spominku i zavolj odličnoga jila i pila. Večera, na friško ispečene janjetine, velika gostoljubivost i prijateljski razgovori, planiranje buduće suradnje i naravno beskrajni vici, sve do kasne noći su skupadržali goste i domaćine u velikom veselju, u Lovačkom Domu udruge lovcev „Graničar“. Potom su svi pri hiža našli smješćaj, a mi smo se uselili u stan familije Vuković, ki su od prvoga do zadnjega trenutka bili naša vjerna pratnja. U nedilju na svečanoj sjednici burnim aplauzom su pozdravljeni člani bratskoga Društva iz Gradišća, a Viktor Kohut je naglasio pri svojem svečanom govoru, koliko smo počašćeni da smo našli hrvatskoga brata,

Petrovsko-šenkovljanska delegacija s domaćini za svečanom sjednicom

Ognjogasno okupljanje prilikom jubileja

Milan Vuković predsjednik domaćega Društva priklada dar dopredsjedniku petroviskih ognjogasevcu, Zoltanu Škrapiću

Željko Kočijašević, načelnik općine Staro Petrovo Selo, Milan Vuković, predsjednik DVD-a i Viktor Kohut, poglavar Petrovoga Sela

čestitajući slavljenikom i pozivajući je na malo slobodniji program u jeseni na trgadbenu prošeciju u naše selo. Za ognjogasnom vježbom u mimohodu vozil smo i mi sudjelovali, a po objedu su svečano prikladani dari. Timea Horvat, glasnogovornica petroviskih fajbegarova je rekla da je njevo izaslanstvo došlo kot rodjendanski dar u ovo partnersko naselje, čiji stanovnici s daljnjim privatnim i društvenim povezivanjem morebit zaistinu će najti ne samo prijatelje, nego i braća i sestre u Gradišću. Bogati dari, obećanja za povratni pohod i pravoda slavonsko kolo bi nas još duglje držali u našoj nam dragoj Slavoniji, ali je nas predsjednik Mjesnoga odbora u Šenkovcu, Renato Turk čekao jur s drugom feštom u svojem rodnom selu, kade smo morali opet junački durati do polnoći. Hvala svim našim domaćinom, DVD-u Šenkovec, a posebno predsjedniku Boži Đenadiji da su nam omogućili ovo nepozabljivo putovanje i boravak u Starom Petrovom Selu, s nazvišćenjem da se jur svi najpr pripravljuju na slijedeći oktobarski sastanak u našem Petrovom Selu.

Na pohodu Vukovaru

-Timea Horvat-

Polaganje vijenca u čast poginulih braniteljev Domovinskoga boja

BAJA – Katolička crkva 8. rujna slavi blagdan Male Gospe, rođendan Blažene Djevice Marije, povodom kojega se već više od dva stoljeća na bajsnoj Vodici, najvećem hodočastištu i prošteništu u Bačkoj, omiljenom hodočastištu bačkih Hrvata u Mađarskoj, održava proštenje tog svetišta. Hodočašće i proštenje na bajsnoj Vodici ove će se godine održat 10. i 11. rujna. Već po običaju, u nedjelju, 11. rujna, s početkom u 8 sati, u kapelici će se održati misno slavlje na hrvatskome jeziku koje će predvoditi fra Ivan Bošnjak, gvardijan franjevačkog samostana u Subotici. Nakon toga u 9 sati misno slavlje na njemačkom jeziku služi velečasni Mathias Schindler, župnik crkve Svetog Antuna Padovanskog u Baji. Kao što je običaj, središnje misno slavlje na otvorenome, s početkom u 10 sati, predvodit će dr. Balázs Bábel, nadbiskup kalačko-kečkemetški. Kako smo već prije najavili, za blagdan Male Gospe iz tiska izlazi Povijest bajske Vodice, čiji je autor, kao i lani izašle knjige „Kačmarska Vodica“, dr. László Nebojszki, a knjiga se može kupiti na licu mjesta.

SANTOVO – Na santovačkoj Vodici nastavlja se redovite mjesečne pobožnosti u čast Fatimske Gospe. Poslije misnoga slavlja, koje je 8. rujna povodom blagdana Male Gospe i proštenja svetišta služio santovački župnik Imre Polyák, 13. rujna, s početkom u 17 sati, misno slavlje na otvorenom ispred velebnoga Gospina kipa predvodi sambotelski biskup dr. András Veres. Prije toga u 13 sati bit će klanjanje Presvetom Oltarskom Sakramentu.

BAČINO – Kako nas je obavijestio predsjednik Hrvatske manjinske samouprave Franjo Anišić, skupina od tridesetak rackih Hrvata od 28. srpnja do 1. kolovoza boravila je u uzvratnom posjetu prijateljskom naselju Bačini u Hrvatskoj. Uza svakodnevna druženja s domaćinom na zajedničkoj večeri, smješteni po kućama kod obitelji, koje su ugostili početkom godine na Rackom prelu, za boravka u Hrvatskoj posjetili su kulturne i povijesne znamenitosti Mostara, te hodočastili u Medugorje, a dva dana proveli su i u gradiću Gradacu na moru. Na povratku su posjetili i Sarajevo.

BAČINO – Na blagdan Male Gospe, 8. rujna, u Bačinu je proslavljeno župno proštenje. Kao što je već uobičajeno, tom prigodom u suorganizaciji Hrvatske manjinske samouprave i mjesne župe organizirano je misno slavlje na hrvatskome jeziku, koje je predvodio velečasni Ladislav Bačmai, župnik iz Seksara. Svojom nazočnošću slavlje je uveličala Ljiljana Pancirov, generalna konzulica Republike Hrvatske u Pečuhu. Kako nam uz ostalo još reče predsjednik samouprave Franjo Anišić, 2. listopada ugostit će KUD „Slogu“ iz Rijeke, odnosno pjevački zbor koji će pjevati nakon redovite nedjeljne mise, nešto ranije od uobičajenog, s početkom u pola 10. Nadalje, 14. listopada organizirat će već tradicionalni Županijski susret hrvatskih učenika.

Maturirali prije pedeset godina

Naša vjerna čitateljica Gizika Mohoš tijekom ljeta poslala nam je fotografiju o pedesetoj obljetnici njihova maturalnog sastanka s kratkim napisom. Učenici tog razreda započeli su Hrvatskosrpsku učiteljsku školu u Budimpešti 1957. g., njih 28, no maturirali su samo četrnaestero. Nažalost, već ni oni nisu u punom broju, naime Marin Mandić i Marija Đurok već su preminuli. Na sastanku je bio i nekadašnji ravnatelj ustanove Stipan Vujić, sa suprugom Anicom, te bivši učenici toga razreda: Anica Barić iz Mišljena, Gizika Hittl iz Narde, Marija Gugan iz Čavolja, Vera Ladasan iz Segedina, Zorka Brcan iz Mohača, Ružica Sinjaković iz Sióagárda, Josip Gujaš iz Serdahela i Ivo Antolović iz Pečuha.

Čestitke svima na obljetnici i neka svi još dožive u zdravlju mnogo takvih sastanaka!

Giziki Mohoš hvala na fotografiji!

ĐUKIĆ – Mala zajednica koja živi u Pečuhu, u Đukiću, proslavila je svoje proštenje 21. kolovoza, uoči blagdana Svetog Bartola. Održane su čak dvije mise (na hrvatskom i mađarskom) koje je predvodio Augustin Darnai, svećenik iz Martinaca. Kapelica je orila od crkvenih pjesama na hrvatskom jeziku s pomoću Zbora «A. Šenoa», a na mađarskom jeziku uz pjevanje vjernika. Nakon misa Zbor «A. Šenoa» u pratnji Orkestra Vizin iznenadio je mještane kraćim programom u kojem su se čule hrvatske pjesme, a zaplesalo se i kolo s mještanima. Naravno, bilo je ovdje i medenjaka, kolača, jela i pila. Uz pjesmu i ples svatko se mogao dobro osjećati u ovome simpatičnom, obiteljskom ozračju. (Snimka: István Máthé)

ATA – U subotu, 20. kolovoza, kada je u mnogim naseljima proslavljeni Sveti Stjepan, proštenja i dani sela, i u malome bošnjačkom naselju Ati se slavilo. Aćani su Dan sela otpočeli u kapelici gdje je za vrijeme čika Ladislava Matušeka radila škola. Na misi koju je predvodio egraški svećenik, pjevale su se mađarske i hrvatske pjesme s pomoću Zbora «A. Šenoa». Nakon mise u dvorištu pokraj doma kulture posvećen je kruh i podijeljen među uzvanicima, a potom je priređen kulturni program u kojem je sudjelovala srednja skupina KUD-a «Marica» s bošnjačkim i bunjevačkim dječjim igrama, te Zbor «A. Šenoa» s podravskim i bošnjačkim pjesmama. Nakraju se povelu i zajedničko kolo, a pojela se i večera koju su pripremile vješte ruke mješšana.

Povodom obilježavanja Dana grada

Bajsko izaslanstvo u Labinu

Izaslanstvo grada Baje, koje je predvodio pročelnik kabineta Norbert Vedelek, od 16. do 18. kolovoza u povodu Dana grada Labina (17. kolovoza), kada se obilježava obljetnica donošenja Statuta grada Labina iz 1341. godine, koji je bio na snazi punih 500 godina, boravilo je u prijateljskom gradu na Istri u Hrvatskoj – reče nam kratko Angela Šokac Marković, predsjednica bajske Hrvatske manjinske samouprave, članica gradskog izaslanstva. Podsjetimo da je suradnja dvaju gradova, koja traje već desetak godina, 2006. godine uokvirena Ugovorom o prijateljskoj suradnji, a od početka su redoviti uzajamni susreti čelnika gradova u Baji i Labinu. U okviru trodnevnog boravka u Labinu, bajsko je izaslanstvo nazočilo svečanosti obilježavanja 30. godišnjice zbratimljenja Labina i talijanskog Manzana, te svečanoj sjednici Gradskog vijeća u povodu Dana grada Labina, koji se svake godine obilježava nizom kulturnih, zabavnih i športskih sadržaja.

Kako nas je obavijestila Angela Šokac Marković, tom je prigodom dogovoren kalendar zajedničkih programa za predstojeće razdoblje. Tako je dogovoren uzvratni posjet labinskih biciklista Baji 22. rujna ove godine u okviru programa Europskoga tjedna mobilnosti. U pratnji labinskih športaša bit će i dva labinska gradonačelnika. U povodu obilježavanja 30. obljetnice prijateljske suradnje gradova Labina i Manzana, potaknuto je i pokretanje zajedničkog europskog projekta za mlade. Nadalje bilo je riječi i o unapređenju suradnje na polju školstva, uključivanjem dviju labinskih osnovnih škola s talijanskom i hrvatskom nastavom, uz razmjenu učenika i suradnju u okviru škole demokracije. Grad Labin i nadalje podupire dosadašnje već tradicionalne programe, za koje će osigurati odgovarajuća sredstva i u proračunu za 2012. godinu. Do kraja godine, prigodom puta bajske izaslanstva u Biograd, konkretizirat će se zajednički programi za iduće razdoblje. Posebna će se pozornost posvetiti suradnji na polju školstva, te raznih ljetnih aktivnosti i umjetničkih okupljanja mladeži.

STARIN – U organizaciji Samouprave Baranjske županije, na čelu sa županom Zoltánom Horváthom, i Mjesne samouprave sela Starina, na čelu s načelnicom Borbalom Šajić, 20. kolovoza proslavljen je Dan Baranjske županije. Svečanost je započela ekumenskom misom u starinskoj crkvi i blagoslovom novoga kruha. Misu su služili pečuški biskup György Udvardy, evangelički svećenik Zoltán Németh i reformatski svećenik Dániel Peterdi. Dan, kojemu je pribivao i parlamentarni zastupnik Zsolt Tiffán, nastavljen je svečanim programom, dodjelom županijskih odličja. U programu uz ostale sudjelovali su i učenici starinske osnovne škole, tamburaški orkestar i pjevači poznatiji pod nazivom Biseri Drave koji rade pod rukom profesora Tibora Kedvesa, te učenici 3. razreda starinske škole, Melinda Dudaš i Róbert Kedves. Na svečanost bili su pozvani i predstavnici Demokratske zajednice Mađara u Republici Hrvatskoj i prijateljskog naselja Sopja. Događaju je pribivala i konzulica za kulturu Genralnog konzulata, Katja Bakija. (Foto: L. Tóth)

Krleža – hrvatski klasik koji je govorio mađarski

U povodu tridesete obljetnice smrti Miroslava Krleža, nakon postavljanja spomenika u budimpeštanskom Gradskom parku, u Nacionalnoj knjižnici Széchenyi priređena je izložba „Miroslav Krleža – hrvatski klasik koji je govorio mađarski”. Obljetnica je obilježena i u matičnoj domovini s nizom događanja. Na danu njegova rođenja, 7. srpnja, najveća svjetska internetska tražilica svoj je običaj obilježavanja obljetnica iskazala time što je Google u zaštitnom znaku tražilice dodao junaka slavnih Krležinih „Balada...”. Priprema se i film o Miroslavu Krleži na kojem radi više od 50 poznavatelja Krležinih djela. Bit će prikazan u prosincu u povodu 30. obljetnice smrti velikoga pisca.

Budimpeštanska izložba, ukazala je na bogati opus vrhunskoga hrvatskog književnika prožet refleksijama na različite mađarske povijesne i kulturološke teme te na bogatu prihvata Krležina djela u Mađarskoj, s posebnim osvrtom na brojne predstave njegovih drama na pozornicama mađarskih kazališta i hungaroloških dijelova Krležine ostavštine.

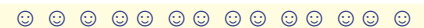
Kurator izložbe bila je Jolan Mann, književna povjesničarka. U okviru izložbe znatiželjnici su se mogli sresti s faksimilom Krležina govora na mađarskom jeziku, koji dosad nije poznavala javnost, naime istraživanje Krležinih djela bilo je pod moratorijem trideset godina i Jolan Mann nakon ukinuća našla je spomenuti govor u Hrvatskoj nacionalnoj knjižnici. Krležin govor održan 1947. kada je on s izaslanstvom pisaca boravio u Mađarskoj. Izložba predstavlja i prepisku sa Zoltánom Csukom, nekoliko isječaka iz vremena kada je prevodio Petricu Kerempuha. U ostavštini Tihomira Vujičića, skladatelja i sakupljača narodne glazbe, gđa Mann pronašla je note, uglazbljene dijelove Balade Petrice Kerempuha. Izložene su knjige koje je Krleža potpisao svojim kolegama piscima Mađarima, te obratno. Predstave Krležine trilogije u Mađarskoj bile su oživljene plakatima, fotografijama i kostimima Marte Janoskuti. Prvi dio trilogije Glem-bayevih predstavljen je 1959. u Nacionalnom kazalištu, zatim U Agoniji 1964. g. u Kazalištu Madách, a Leda 1965. g. u Kazalištu „Katonai József”. Krležini su napori na prevladavanju nedoumica i razlika u hrvatsko-mađarskim odnosima i nastojanje na približavanju dviju kultura i dvaju naroda, s današnjih gledišta hrvatsko-mađarskih odnosa dobiva stvaran smisao. Međutim za Krležina života, u razdoblju kada je on bio u stvaralačkom naponu i kada su povijesne suprotnosti i nepovjerenje još uvijek postojali, za promicanje hrvatsko-mađarske bliskosti imao je osjećaja i dobre volje.

Skulptura akademske slikarice Marije Ujević-Galetović „Hrvatski klasik koji je govorio mađarski” u parku Mađarskog prirodoslovnog muzeja u Budimpešti

MIROSLAV KRLEŽA rođen je 7. srpnja 1893. u Zagrebu, a umro 29. prosinca 1981, također u Zagrebu. Jedan je od najpoznatijih pisaca 20. st. u Hrvatskoj i Europi. Nižu gimnaziju pohađa u Zagrebu, a od 1908. do 1911. kadetsku školu u Pečuhu, zatim vojni studij u peštanskoj vojnoj akademiji Ludoviceumu, koji prekida 1913. g. Kao honvedski kadet naučio je mađarski jezik te došao u dotičaj s mađarskom kulturom. Poslije Oktobarske revolucije zauzima se dosljedno oko radničkog pokreta. U književnosti se javlja 1914. god. Prve knjige stihova objavljene su mu tijekom Prvog svjetskog rata: Pan (1917) i Tri simfonije (1917). Pjesnik, romanopisac, novelist, dramatičar i esejist, surađivao je u brojnim časopisima i listovima te je sam pokrenuo književne revije. Od 1950. godine na čelu je Leksikografskog zavoda i upravlja radom na izdavanju enciklopedija. Pjesnik bogatog stvaranja dao je dojmljive slike bolesti, rata, jeseni i predvečerja, ali i akorde koji zrače optimizmom i povjerenjem u sutrašnjicu. Za Krležino djelo značajno je veliko bogatstvo motiva te takav unutarnji sklad koji sugerira „da svaka nova knjiga ovog umjetnika znači samo jedan odlomak njegova djela kao cjeline”.

Učiteljica pita Pericu:

'Perice, kad je vrijeme branja jabuka?'

'Kad susjed nije kod kuće.'

Igre za djecu

Na „Napadni dani“ u Kisegu svako ljeto omogućuju organizatori i dičju zabavu. Ovoga ljeta su se Hrvati mjesne manjinske samouprave i Društvo obrtnikov skupa skrbili za planiranje i načinjanje različitih historijskih igračkov. Cilj je bio da med programi i najmanji na igrajući

način dostanu dojam od ove sridnjovječne dobe. Na svakoj štacciji su imali zanimljive zadatke, ke ako su uspješno završili, dobili su pečat, a na kraju povelju od „samoga“ heroja Nikole Jurišića. Obiteljsko mnoštvo je posjetilo i uživalo ovu ponudu historijskih igar 6. augusta u Kisegu, ča je i sunčano vrime još bolje ulipšalo.

Marija Fülöp-Huljev

Vučenje lagva

U hinti/ljuljački

Na vrhu slamnoga rakaša

Ciljanje

Tučenje orihov

ARANYODGADÁNY – U ovome baranjskom naselju u kojem djeluje i hrvatska samouprava, 27. kolovoza priređen je Narodnosni dan.

KESUJ – U ovome malom naselju nedaleko od Pečuha, na posljednjim izborima utemeljena je i hrvatska samouprava, jedna od 43 takve samouprave u Baranjskoj županiji. Dana 3. rujna u Kesuju je ustrojen Dan sela.

ZAGREB – U organizaciji Odjela za kroatologiju Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu, od 29. rujna do 1. listopada 2011. organizira se Druga međunarodna kroatološka konferencija. Glavna je tema ovogodišnje konferencije Hrvati izvan Hrvatske, u okviru koje ima niz podtema. Konferenciji sudjeluje niz predavača iz redova Hrvata u Mađarskoj.

BARČA, VIROVITICA – I ove se godine u sklopu suradnje gradova prijatelja Virovitice i Barče organizira već tradicionalni, već dvadeseti, polumaraton u dužini od 21,35 kilometra. Polumaraton se održava 17. rujna. Organizatori očekuju prijave do 15. rujna. Start je u Barči. Osim polumaratona organizira se i trčanje na kraću stazu u dužini od 5,8 kilometra.

GORNJI ČETAR – Kulturno društvo „Četarska mladina“ srdačno Vas poziva na trgadbenu povorku 17. septembra, u subotu ka će se ganuti od mjesnoga Doma kulture u 15 uri. Med programi su navedeni naticanje za najbolje vino sela, za titulu najfrijezega naticatelja ki će najbrže izvlīchi iz hordova vino, naticanje u pijanju mošta itd. U samoj povorki nagradit će se najoriginalnija maska i najlipše nakinčeni traktor. U večernjem veselju svira petroviska Pinkica.

PETROVO SELO – U okviru večernice 18. septembra, u nedilju pred oltarom će se najti hižni drugi ki su 45, 50, 55 ljet dugo u hištvu. U crikvi Sv. Štefana obnovit će svoju prisegu i posebnim blagoslovom ter darom budu otpušćeni domom. U Ljetu familijov mjesni farnik Tamás Várhelyi je dao i posebnu tabelu napraviti s fotografijami slavljenikov, ku svi moru pogledati na stijeni kapele sve do 31. decembra.

BIHAĆ, ŠOPRON, KOLJNOF – 9. Igre prijateljstva se održavaju od 16. do 18. septembra u Športskom rekreativnom centru „Rifet Zolić-Gero“ u Bihaću ter u športski dvorana Cazina, u koj svako ljetu sudjeluje i Jursko-mošonsko-šopronska županija. U ovom športskom kupu se naticaju sridnjoškolci u malom nogometu, rukometu, košarki, šahu i stolnom tenisu iz četirih zemalj (Bosna i Hercegovina, Slovenija, Hrvatska i Ugarska). Koordinator trodnevnoga susreta je koljnofski načelnik Franjo Grubić, pokidob pred petimi ljeti prvi put su nastupali koljnofski školarī na ovom međunarodnom prvenstvu. I ovom prilikom putuju učiteljice Dvojezične škole Mihovil Naković iz Koljnofa, prvenstveno kot prevoditeljski štab šopronske grupe. Domaćin 10. jubilarne Igre prijateljstva bi morao biti grad Šopron.

Dan sela i Hrvatski ljetni festival u Potonji

Zastupničko tijelo potonjske Seoske samouprave i tamošnja Hrvatska samouprava, u suradnji s Hrvatskom samoupravom Šomođske županije, 13. kolovoza priredili su Dan sela i Hrvatski ljetni festival. Priredba se odvijala pod slozanim „šport-zavičaj-gastronomija“, a okupila je mnoštvo Hrvata iz cijele Podravine. U prijepodnevnim satima nozometne momćadi su se naticale za već tradicionalni Kup sela Potonje, za diecu su organizirani razni sadržaji. U poslijepodnevnim satima služena je misa u mjesnoj crkvi, potom je slijedio Festival hrvatskih KUD-ova iz Podravine, te „Gastro-fest“, a navećer bal uz „Podravkinu“ svirku.

Priredba je ostvorena s potporom Seoske samouprave, mjesne Hrvatske samouprave, Hrvatske samouprave Šomođske županije, Saveza Hrvata u Mađarskoj, Zajednice podravskih Hrvata, Udruge Barćanske male regije.

Već u prijepodnevnim satima umorili su se nogometaši koji su sudjelovali natjecanju za Kup Potonje. Devet momćadi nije štedjelo jedna drugu, a toplo vrijeme nije štedjelo ni igraće ni gledatelje pokraj nogometnoga terena. Završnicu su igrali domaćini i Martinćani. Nažalost, Potonjani su izgubili, pa su Martinćani odnijeli ovogodišnji Kup sela Potonje. Nogometaši su se brzo utješili oko bogatoga stola i uza životno važne nozometne razgovore u koje se uvijek uplete i zrnce politike. I ovaj dan protekao je u skladu organizatora Seoske i Hrvatske samouprave. Potonjski načelnik Tamás Reisz i predsjednik Hrvatske samouprave Jozo Dudaš natjecali su se u svojoj gostoljubivosti. Treća je ovo godina zaredom ove uske suradnje i priređivanja Dana sela Potonje i Hrvatskoga ljetnog festivala. Prve godine velika zabava uz Miroslava Škoru, druge godine uz državni tamburaški festival u suorganizaciji s Croaticom, a ove godine u znaku gastronomije podravskih Hrvata, kaže načelnik Reisz, hrvatski zet. Potonja je jedno od četiri hrvatska naselja, s

Misu u potonjskoj crkvi služio je martinački župnik Augustin Darnai

240 stanovnika, na južnoj točki Somođske županije, uz Novo Selo, Brlobaš i Lukovišće. Djeca odlaze u vrtić i osnovnu školu u Lukovišće. Jedanaest naselja prije tri godine, u rujnu 2007. g., utemeljilo je zajedničko školsko udruženje čiji je član i škola u Lukovišću koju pohađaju i djeca iz Potonje, Novoga Sela i Brlobaša. U lukoviškoj školi i vrtiću provodi se odgoj i nastava hrvatskoga jezika u predmetnoj nastavi uz ućenje narodnoga plesa, pjesme i tamburice. Saznajemo kako je putem EU natječaja ovih dana dobiveno 95 milijuna forinti za obnovu lukoviške škole. Škola također ostvaruje dva IPA projekta, jedan s Gradinom, drugi sa Suhopoljem. Unatoč besparici i zaostalosti ovoga kraja, nezaposlenosti, Hrvati svim snagama rade na oćuvanju stoljetnih vrijednosti, jezika i tradicijske kulture. Vrijedni su to ljudi s nadom i vjerom u bolju budućnost za koje s pravom možemo kazati kako „begenivaju“ raditi.

I dok se odvijala misa koju je služio svećenik Augustin Darnai, a pjevao kantor Potonjanin Jozo Petrinović, u kotlićima su se kuhala izvorna podravska jela prikazana na prigodnoj izložbi u mjesnom domu kulture. Jela su se „delala“ po podravskom ukusu, gibanica sa sirom i višnjama, slani debeli kolači, prasetina, janjetina, bošpor crveni i bijeli, kisela golubova juha po potonjski, koja se nekada nosila i u „ponudu“ i davala bolesnicima. Zafriši se malo luka i meso goluba

Nazoćne je pozdravio potonjski načelnik Tamás Reisz u društvu konzulice za kulturu Generalnog konzulata u Pećuhu Katje Bakije, parlamentarnog zastupnika Otta Karvalicsa te predsjednika potonjske Hrvatske samouprave Joze Dudaša

Biseri Drave iz Starina na pozornici

Fočani su kuhali paprikaš od pijevca

na masti, nasjecka se mrkva, peršin, doda se vode, i na kraju vrhnje, a tko voli, i malo octa. Programima Dana pribivalo je i sudjelovalo izaslanstvo Gornje Bajze, na čelu s Tomicom Živkovićem, s kojom Potonjani njeguju višedesetljetne veze, susreti su česti, učestali, pogotovo na sportskom polju. Okupljene su na početku kulturnog programa, uz načelnika Reiszsa i predsjednika Hrvatske samouprave Jozu Dudaša, pozdravili i parlamentarni zastupnik Ottó Karvalics te konzulica za kulturu Generalnog konzulata u Pečuhu Katja Bakija. U programu su sudjelovali Ženski pjevački zbor „Korjeni“ iz Martinaca i djevojke članice plesne skupine KUD-a „Martince“ iz Martinaca, Orkestar „Podravka“, KUD „Drava“ iz Lukovišća, gajdaš Pavo Gadanji i njegovi dečki iz Novoga Sela, Tamburaški sastav i pjevačice KUD-a „Biseri Drave“ iz Starina te KUD „Podravina“ iz Barče.

I na ovogodišnjemu Hrvatskom ljetnom festivalu u Potonji okupila se „cela“ Podra-

Dio starijih članova KUD-a Drava

Pajdaši

vina, predstavnici hrvatskih samouprava potrudili su se u spravljanju jedinstvenih hrvatskih slastica, znatizeljni mještani, članovi podravskih KUD-ova.

Preljep dan i prekrasna noć uz pun mjesec, idealno za zaljubljenice, uz Orkestar Podravku bio je okvir događanja kojima je dijelom nazočila i Vaša urednica. U razgledavanju i upoznavanju gastronomskih slastica pomogli su mi Potonjani, gospođa Vučeta i njezin suprug, a uveseljavali me rodnom Starinčani Imre i Nandor uz larmaš Pali bačija iz Potonje, a sve uz čašu hladnoga osječkog piva.

Na bogati gastrostol Novo Selo je donijelo riblji paprikaš, mlince s orejima i makom, vino od višnje, i kruškovac. Potonja je izložila

la svinjski paprikaš, paprikaš od divlje svinje, bijeli bošpor s komadićima svinjske jetre i bubrega, gibanicu zeljevaču. Hrvatska samouprava iz Tomašina salatu od kupusa s „njokima“, sigetska Hrvatska samouprava debele kolače sa sirom i kakaom, Martinčani debele kolače sa sirom, i kolače sa sirom, Dombol langoške, grahovu juhu i prženi grah s pečenom slaninom, Lukovišće prženi grah, slaninu, luk, kolače sa zeljem, Brlobašani su spremili gibanicu, Šeljinčani vratinu i pljeskavicu, Fočani paprikaš od pijevca, Barčani golubovu juhu, kukuruznu provu i pečeni kukuruz, Starinčani donijeli rakiju... Svi su se združili kako bi Dan što bolje uspio i svi bili zadovoljni.

**SAMOUPRAVA SELA
MARTINACA SRDAČNO
VAS POZIVA NA
PRIREDBU DANA SELA 10.
RUJNA 2011. G.**

PROGRAM:

- 8⁰⁰ - **natjecanje u kuhanju**
- 9⁰⁰ - **dječji programi (nizanje bisera, slikanje lica, natjecanje u crtanju na asfalt, tetovaža hena)**
- 9⁰⁰ - **malonogometni turnir**
- 12³⁰ - **ocjenjivanje natjecanja u kuhanju**
- 10³⁰ - **šou konja na školskom dvorištu**
- 11³⁰ - **biciklističko natjecanje**
- 13⁰⁰ - **objed za stanovništvo**
- 13⁰⁰ - **besplatan autobus za igru uz potporu Malteškog reda**
- 14³⁰-15³⁰ - **seoska olimpijada za stanovnike sela**
- 15³⁰ - **PROGLAŠENJE REZULTATA**
- 16³⁰ - **nogometna utakmica između Martinaca i Kishárságya**
- 18⁰⁰ - **misa na hrvatskom jeziku**
- 19⁰⁰ - **kulturni program uza sudjelovanje KUD-a „Mohač“**
- 20⁰⁰ - **koncert glumca Stipana Đurića uz pratnju tamburaškog sastava „Siget“**
- 21⁰⁰ - **HRVATSKI BAL**
- 22⁰⁰ - **vatromet uz pomoć Hrvatske Države Samouprave**

*Levente Várnai
načelnik*

Pismo čitatelja

U jednom od brojeva «Hrvatskoga glasnika» čitao sam ovoga ljeta kolumnu Bernadete Blažetin u kojoj nam uz ostalo opisuje stanje koje ju s pravom zabrinjava, naime da u mnogim našim selima Hrvati nemaju redovito svete mise na hrvatskom jeziku, odnosno povodom prve pričesti piše da su djeca pjevala tek jednu pjesmu na hrvatskom jeziku, a da su recitacije bile na mađarskome i da je to, prema njoj, žalosno jer se radi o selu gdje se prilikom prošloga popisa stanovništva njih čak 70 posto izjasnilo da su Hrvati. Tako je, to je doista žalosno. Nadalje naša novinarka piše kako Crkva u Mađara glede manjinskih prava Hrvata obećava ono što se od nje očekuje, ali je stvar u praksi drugačija. Ja vjerujem Bernadeti da je to, nažalost, često tako, ali se i pitam tko je za to odgovoran. Ne želeći ulaziti u konkretnu situaciju, samo želim navesti pozitivan primjer, i to primjer mojega

rodnog sela Santova. Tamo sam živio 34 godine, a i u ovih 19, otkako živim u Baji, mogu reći da ondje uvijek ima hrvatskih misa i pobožnosti. Zašto? Vjerujem da bi moji Santovci digli golemu bunu ako svoja narodnosna prava u crkvi ne bi imali kao što su to, uostalom, i pokazali 1899. godine. Jesu li ih tada imali ili ne, u to ne bih ulazio, no jedno je sigurno: čak i mogućnosti da do toga dođe bojali su se i učinili što su smatrali dobrim. Ja se, naravno, ne slažem s njihovim tadašnjim korakom, naime da su prešli u pravoslavlje i tako se i posrbili, ali želim svima vama reći: ugledajte se, dragi Hrvati u Mađarskoj, na Hrvate u Santovu, gdje je naprimjer propala i srpska, a i mađarska škola, a postoji samo jedna: hrvatska.

S poštovanjem:

Živko Gorjanac

Marijan Vlak pročelnik Vasaseva stručnog štaba

S Vasasevom momčadi Marijan Vlak potpisao je ugovor do 2013. g., i to će mu nakon Ferencvarósa (1999) i Videotona (2006/2007) biti treći posao u Mađarskoj. Vlak je zamijenio Andrása Komjátia pod čijim je vodstvom ostvaren jedan remi uz četiri poraza pa se momčad našla tek na 15. mjestu, što je bio razlog za prekid suradnje.

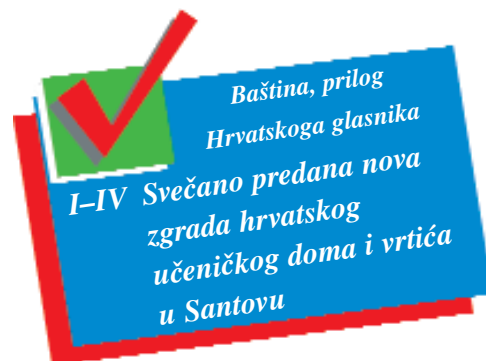
Vlak je tijekom igračke karijere bio vratar i s Dinamom je 1982. bio prvak Jugoslavije, a 1983. osvajač Kupa, a kao trener vodio je još u čak četiri navrata Modre (nikad duže od jesne sezone) te slovačku Žilinu. Prije Vasasa obnašao je dužnost športskog ravnatelja u novom prvoligašu Lučkom iz Zagreba.

Na ponos hrvatske zajednice i za primjer drugima

Svečano predana nova zgrada hrvatskog učeničkog doma i vrtića u Santovu

Kada je Hrvatska državna samouprava 2000. godine preuzela na održavanje santovačku školu, a prije godinu dana otpočela gradnju, hrvatska je zajednica u Mađarskoj svoju sudbinu uzela u svoje ruke, zauzimajući se za unapređenje nastave hrvatskoga jezika, kulture, običaja i nacionalne samobitnosti, naglasili su svi govornici 31. kolovoza u Santovu, na dan otvorenja nove, 2011–2012. školske godine, prigodom svečane predaje novoga zdanja hrvatskog učeničkog doma i vrtića za 21. stoljeće, ujedno završne priredbe projekta DAOP. Svojom su nazočnošću svečani čin uveličali izaslanici dviju vlada, mađarske i hrvatske, zamjenik predsjednika Vlade RM, ministar javne uprave i pravosuđa RM Tibor Navracscsics, ministar znanosti, obrazovanja i športa Vlade RH Radovan Fuchs, te ministar pravosuđa Dražen Bošnjaković, dužnosnici hrvatskih i mađarskih odjela ministarstva za manjine, veleposlanik RH u Mađarskoj Ivan Bandić, generalna konzulica u Pečuhu Ljiljana Pancirov, te drugi predstavnici diplomatskih predstavništava RH u Budimpešti i Pečuhu, načelnik Samostalne službe za Hrvate u inozemstvu i kulturu pri MVP RH Petar Barišić, dožupan Bačko-kiškunske županije Sándor Rausch, parlamentarni zastupnik bajskog okruga Róbert Zsigó, načelnik sela József Feigl i bilježnik Lajos Barta, nadalje članovi Skupštine HDS-a, Zemaljskog vijeća SHM-a, predsjednici hrvatskih samouprava, učenici i nastavnici, te brojni roditelji, bake i djedovi, među njima i prvi naraštaji, i bivši učenici santovačke hrvatske škole. Kapitalni projekt Hrvatske državne samouprave i cijele hrvatske zajednice u Mađarskoj, vrijedan 270,5 milijuna forinta, ostvaren je zajedničkom potporom dviju vlada – potporom Ministarstva javne uprave i pravosuđa RM od 110 milijuna, hrvatske vlade u iznosu 55 milijuna, potporom Europske Unije i supotporom Europskog fonda za regionalni razvoj u okviru DAOP projekta u iznosu 70 milijuna, te vlastitim udjelom Hrvatske državne samouprave. Time je ostvarena prva etapa izgradnje koja uključuje dom s 80 ležajeva i vrtić koji može primiti šezdesetak djece. Nastavkom gradnje pak predviđeni su aula, blagovaonica, kuhinja, te popodnevne učionice i uredske prostorije.

Ravnatelj santovačkog vrtića i škole Joso Šibalin

vanje preuzela Hrvatska državna samouprava, čime su postavljeni temelji kulturne autonomije Hrvata na polju školstva, kao prve od svih narodnosti u Mađarskoj” – istaknuo je ravnatelj Šibalin, koji kao ravnatelj školu vodi od 1997. godine.

Gradili ne samo zgradu nego i budućnost opstanka

Okupljenima se u ime održavatelja obratio predsjednik Mišo Hepp, koji je uz ostalo naglasio kako s ovim projektom nije sagrađena samo zgrada, nego su postavljeni temelji za budućnost školstva, i opstanak Hrvata u Mađarskoj.

„Za nas, Hrvate u Mađarskoj, ovo je povijesni dan jer nismo gradili samo zgradu, slagali cigle budućnosti i našeg opstanka. Kada je 2000. godine Hrvatska državna samoupra-

va preuzela održavanje škole u Santovu, primila je i odgovornost za njezine đake, učitelje i nastavnike a preko njih i brigu za žitelje ovoga sela. Učinili smo to dragovoljno jer nam je ova škola iznjedrila generacije uglednih Hrvata koji su svojim primjerom i životnim djelovanjem pridonijeli bogaćenju sveukupne naše baštine i postali uzor mnogima. Odolijevala je burama povijesti – zahvaljujući njenim učiteljima i ne u posljednjem redu vama Santovcima – uspjela sačuvati svoj poziv i ulogu u odgoju i obrazovanju hrvatske mladeži. Za ovih jedanaest godina i mi smo se prilagođavali izazovima vremena koji su nam donijeli promjene, a s njima i napredak i mnoge uspjehe. Drago nam je da broj učenika sa svakom školskom godinom raste, da osim djece iz Santova školu pohađaju i djeca pripadnici hrvatske narodnosti iz 16 okolnih naselja, da se možemo pohvaliti lijepim rezul-

Pošto su sudionici svečanosti, priključivši se školskom pjevačkom zboru, zajednički otpjevali hrvatsku i mađarsku himnu, okupljenima, visokim uzvanicama, roditeljima, nastavnici i učenicima prigodnim se riječima obratio ravnatelj škole Joso Šibalin, koji se ukratko osvrnuo na povijest i najvažnije događaje u povijesti santovačke hrvatske škole.

Prvi od svih narodnosti

„Ovakav je trenutak bio kada je škola otpočela s radom davne 1946. godine, kao jedna od prvih hrvatskih odgojno-obrazovnih ustanova u Mađarskoj nakon II. svjetskog rata, kao i kada smo 1978. godine postali okružnom dvojezičnom školom koja okuplja djecu iz cijeloga južnog dijela Bačko-kiškunske županije. Prekretnicu i novi polet naša je ustanova doživjela 2000. godine kada nas je na održava-

Moderno zdanje santovačkog hrvatskog vrtića i učeničkog doma

*Zamjenik predsjednika mađarske vlade,
ministar javne uprave
i pravosuđa Tibor Navracsics*

*Predsjednik Hrvatske državne samouprave
Mišo Hepp*

*Radovan Fuchs, ministar
znanosti Republike Hrvatske*

tatima postignutim na raznim predmetnim natjecanjima, te na polju športa i kulture, da nam se po završetku osnovne škole sve više i više djece školuje u hrvatskim gimnazijama, da i oni koji se bez znanja hrvatskoga jezika upisuju u našu školu, uspješno nauče jezik” – reče uz ostalo Mišo Hepp, i doda:

«Cigle su slagane za budućnost i opstanak, a slagale su ih vlade naše domovine Mađarske i naše matične domovine Hrvatske, i Europska Unija. Ova će zgrada ostati živi svjedok dobrosusjedskih i prijateljskih odnosa naših zemalja, kao i činjenica da je Mađarska od samog početka procesa hrvatskog pristupanja Uniji velika zagovornica hrvatskoga članstva. Uime svih nas dužan sam zahvaliti na svesrdnoj pomoći, brizi i razumijevanju vladama i dužnosnicima Mađarske i Hrvatske, u nadi da će nam pružiti istu podršku i pri ostvarenju druge etape naših planova.»

Uspjeh hrvatske zajednice koja može biti uzor drugima

– Poštovani ministri i gosti iz Hrvatske, dragi prijatelji, dame i gospodo, dopustite mi da nastavim na mađarskom jeziku – započeo je svoj govor zamjenik predsjednika Vlade, ministar javne uprave i pravosuđa Tibor Navracsics, koji tečno govori hrvatski, uoči predaje nove zgrade, a nastavio na mađarskom jeziku.

«Ova današnja predaja školske zgrade, priča je o uspjehu jedne zajednice, priča o uspjehu Hrvata u Mađarskoj. Ta, kada su 1946. osnovali ovu školu, onda valjda nisu ni slutili kakva teška vremena dolaze za Hrvate u Mađarskoj, dijelom zbog stanja u svjetskoj politici, dijelom pak zbog komunističke vladavine, koja je tada pogadala sve građane Mađarske, ali je posebno pogodila Hrvate, Srbe i Slovence u Mađarskoj. Zatvaranje granica, racije, nasilna mađjarizacija, zastrašivanje, i niz takvih mjera tadašnjih vlasti, uslijed kojih je bila hrabrost biti, odnosno opstati Hrvatom u Mađarskoj. Unatoč tome ova je škola opstala, i ne samo opstala nego je u

malome odražavala povijest narodnosti u Mađarskoj. Sve do 70-ih, 80-ih godina, niza-
dovanje, opadanje broja pripadnika, i već se je činilo da je asimilirana, kada je hrvatska zajednica u Mađarskoj ponovno pronašla sebe, i tu u Santovu, postavljajući kao model i drugim narodnostima u Mađarskoj, uzela u svoje ruke upravljanje svojom sudbinom. Hrvati u Mađarskoj u najnovijem razdoblju umnogome prednjače drugim narodnostima. Prednjače utoliko ukoliko ne čekaju samo na državnu pomoć nego se i sami služe mogućnostima koje im nudi kulturna autonomija, održavaju svoje ustanove, pokušavaju poduzeti i takve djelatnosti koje ne služe isključivo samo opstanku, nego i bogaćenju. Zaključivši, možemo kazati da Hrvati u Mađarskoj, pokazujući primjer drugim narodnostima da se u Mađarskoj može živjeti, može cvjetati, može bogatiti u okvirima kulturne autonomije. I sama škola to simbolizira. Danas u Mađarskoj općenita je radost predati novu školsku zgradu jer to znači i brojčani porast zajednice, a to znači i da ne opada broj djece, nego da ih je sve više, izrastaju školsku zgradu, potrebna im je suvremena oprema, odnosno cvjeta dana zajednica. Santovo i okolica time što daje mogućnost ovdašnjim Hrvatima i ovdašnjim Mađarima da upoznaju hrvatsku kulturu, jačaju hrvatsku samobitnost, usvoje, njeguju i dalje razvijaju znanje hrvatskoga jezika, ujedno odgajaju djecu i dobrim građanima Mađarske. Kako i temeljni zakon izriče, narodnosti u Mađarskoj nisu samo državotvorni čimbenici, nego i obogaćuju Mađarsku, i mađarsku političku zajednicu. Sada kada predajemo ovu zgradu, djeci i pedagogima, onda moram zahvaliti santovačkoj zajednici, Hrvatskoj državnoj samoupravi koja nam je pod vodstvom Miše Heppa sve ovo vrijeme bila neumoljivo pod petama i tražila Vladinu potporu, a moram zahvaliti i Hrvatskoj koja je prigrlila, primila se partnerstva za proširenje ove škole, i time ostvarila istinsko srednjoeuropsko zajedništvo. Jer srednjoeuropsko zajedništvo za nas nije apstrakcija, nego ostvarivanje svakodnevnog prijateljstva i uzajamne pomoći. Nadamo se da djeca, koja će

od sutra pohađati ovu ustanovu, ovu pomoć neće samo uživati, neće samo razumijevati, nego će je i dalje snažiti.”

Izrazivši posebnu čast što može nazočiti svečanome činu, u ime Vlade RH i predsjednice Jadranke Kosor, okupljenima se obratio i ministar znanosti, obrazovanja i športa Vlade RH Radovan Fuchs, koji je izgradnju novoga hrvatskog učeničkog doma i vrtića u Santovu nazvao kapitalnim projektom.

Novi objekt, kотаč zamašnjak u razvoju hrvatske zajednice u Mađarskoj

Primjerna suradnja Hrvatske i Mađarske

„Danas prisustvujemo svečanom otvorenju novog, kapitalnog objekta, koji će zasigurno biti novi kотаč zamašnjak u razvoju hrvatske nacionalne manjine u Mađarskoj, koji će svakako pridonijeti još više obrazovanju, očuvanju hrvatske nacionalne manjine, njezina jezika, kulture, pa i identiteta, koji u konačnici na najbolji način povezuju Mađarsku i Hrvatsku, upravo dajući puna prava hrvatskoj manjini u Mađarskoj, a jednako tako i tome što Hrvatska čini za mađarsku nacionalnu manjinu u Hrvatskoj.

Mislim da primjer ponašanja dviju država, dviju vlada, u ovom segmentu, kako su riješile, kako rješavaju, i što rade na unapređenju ovakvih odnosa na području zaštite nacionalnih manjina, može poslužiti kao primjer i mnogim drugim zemljama i unutar Europe, a ja bih rekao čak i unutar Europske Unije.”

Jednako tako ministar Fuchs izrazio je zahvalnost na svojoj potpori koju je Mađarska pružala Hrvatskoj od njezina osamostaljenja, i na velikoj potpori na putu k završetku pregovora i integracije u punopravno članstvo RH u Europskoj Uniji. Naglasio je kako su tome sigurno pridonijeli i pripadnici hrvatske nacionalne manjine u Mađarskoj, jednako kao i mađarske nacionalne manjine u Hrvatskoj.

Novu zgradu učeničkog doma i vrtića, te njezine buduće stanovnike, na hrvatskome jeziku posvetio je i blagoslovio santovački župnik Imre Polyák

„Uvijek me veseli kada se otvaraju objekti koji služe obrazovanju, poglavito obrazovanju najmanjih, najmlađih, i kada mogu svje-

Zgradu su simboličnim rezanjem trobojne mađarske i hrvatske vrpce zajedno predali zamjenik predsjednika Vlade RM, ministar javne uprave i pravosuđa Tibor Navracsics, ministar pravosuđa Vlade RH Dražen Bošnjaković, ministar obrazovanja, znanosti i športa Vlade RH Radovan Fuchs, predsjednik Hrvatske državne samouprave Mišo Hepp, i uime izvođača János Hévízi

dočiti da će se obrazovni sustav dodatno unaprijediti i osigurati, u ovom slučaju zaista prvašićima i djeci u vrtiću, jer tu je bit problema gdje se usađuje ljubav prema jeziku, očuvanje integriteta i kulturnog identiteta. I zbog toga smo zaista ponosni na ovaj kapitalni objekt. Zahvalnost svima koji su omogućili da danas budemo ovdje nazočni. I mi, ali prije svega i vi svi ovdje prisutni, možemo biti ponosni na ono što je ostvareno” – reče ministar Fuchs, te je dodao uvjerenje kako ni potpora u budućnosti, u daljnjim fazama, sigurno neće izostati.

Ujedno reče kako su u poklon donijeli mali set knjiga za učenički dom, za školsku knjižnicu, te neke druge didaktičke i video-materijale, kojima će se učenici sigurno moći koristiti, izražavajući čestitke i osobno zadovoljstvo što može nazočiti. Nakon svečanih govora, zgradu je uime izvođača na hrvatskom i mađarskom jeziku predao János Hévízi, ravnatelj AKTÍV Kft-a iz Hajósa. Zgradu su simboličnim rezanjem trobojne mađarske i hrvatske vrpce zajedno predali zamjenik predsjednika Vlade RM, ministar javne uprave i pravosuđa Tibor Navracsics, ministar pravosuđa Vlade RH Dražen Bošnjaković, ministar obrazovanja, znanosti i športa Vlade RH Radovan Fuchs, predsjednik Hrvatske državne samouprave Mišo Hepp, i uime izvođača János Hévízi.

Nakon uvodnih riječi na mađarskom jeziku, novu zgradu učeničkog doma i vrtića, te njezine buduće stanovnike, na hrvatskome jeziku posvetio je i blagoslovio santovački župnik Imre Polyák.

Otvorenje nove, 2011–2012. školske godine

Nakon obilaska nove zgrade učeničkog doma i vrtića, koji po svemu udovoljava zahtjevima 21. stoljeća, svi sudionici nazočili su otvorenju nove, 2011–2012. školske godine koja je upriličena u dvorištu ustanove na otvorenome. Svečanost, već po običaju, započela je dolaskom prvašića u pratnji učenika osmog razreda, i njihovim prigodnim kulturnim programom. Novu, 65. školsku godinu zaredom u povijesti santovačke hrvatske škole prigodnim je riječima otvorio ravnatelj Joso Šibalin, nakon čega je održan kulturni program u kojem su nastupili članovi školskoga pjevačkog zbora, tamburaškog orkestra i kulturno-umjetničkog društva s hrvatskim i mađarskim pjesmama, melodijama i plesovima.

Broj učenika u porastu, oživljenje Hrvata na ovim prostorima

Kako nam ukratko reče ravnatelj Joso Šibalin, novu školsku godinu u Hrvatskom vrtiću, osnovnoj školi i učeničkom domu u Santovu započelo je 175 učenika, sa 65 u učeničkom domu i sa 65 djece u vrtiću. Unatoč tome što je lani školu napustio najbrojniji razred s 26

učenika, a u novu školsku godinu upisano 18 prvašića, s brojem pridošlih učenika od vrtića do osmog razreda, ukupan broj učenika znatno je porastao, a uvjeren da će u idućem razdoblju broj učenika dalje rasti, ravnatelj očekuje da će se sljedeće školske godine

postići, ili barem približiti potpunoj potpunosti učeničkog doma. Razvijanje santovačke ustanove pridonijet će oživljavanju Hrvata na ovim prostorima u Bačkoj i Mađarskoj.

Stipan Balatinac

